

KALLELSE

BOTKYRKA
KOMMUN



Samhällsbyggnadsnämnden 2023

2023-09-07

Kallelse till sammanträde med miljö- och hälsoskyddsämnden

Tid: 18 september 2023, kl 18:30-21

Plats: Tumba scenen, Café Garbo

Ordförande: Niklas Gladh (MP)

Sekreterare: Emmy Benedicto

	Informationsärenden	
1.	Hur går tillsyn på förskola och skola till?	
2.	Information om OTTO	
	Ärende för beslut	Dnr
3.	Delårsrapport 2, 2023 sent utskick	MHN/2023:00021
4.	Avrop av medel från kommunstyrelsen för undersökning av miljögifter i fisk	MHN/2022:00069
5.	Svar på motion – kartlägg och restaurera torrlagda våtmarker i Botkyrka (V)	MHN/2023:00018
6.	Svar på remiss: Uppföljning av tidigare genomförda granskningar, sent utskick	MHN/2023:00038
7.	Anmälningsärenden	MHN/2023:00001
8.	Delegationsärenden	MHN/2022:00079
9.	Miljöchefen informerar	



Miljö- och hälsoskyddsnämnd

Miljöenheten

Kod: 3.2.2.3

Dan Arvidsson

Dnr: MHN/2022:00069

Avrop av medel från kommunstyrelsen för undersökning av miljögifter i fisk

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta att avropa 320 000 kr från kommunstyrelsen för undersökning av miljögifter i fisk från kommunens sjöar.

Sammanfattning av ärendet

Miljögiftet PFAS har under det senaste decenniet uppmärksammats som ett stort miljöproblem, bland annat i kommunens vatten; både yt- och grundvatten. Tack vare de speciella egenskaperna PFAS-ämnena ger till de material de tillsätts, används de i en bred mängd produkter.

Förutom i sjön Aspen och Älvestabäcken, har höga PFAS-halter konstaterats i grundvattenförekomsterna Tullingeåsen-Ekebyhov. Riksten och Vårsta, i yt- och grundvatten från Hanvedsmossen, i grundvatten från verksamheten väst om Hanvedsmossen och i dräneringsvatten från brandplatsen i Kagghamra.

Under 2022 genomförde Samhällsbyggnadsförvaltningens miljöenhet i samarbete med Länsstyrelsen en undersökning av miljögifter i fisk. Halterna av PFAS var höga i flera sjöar, men inga förhöjda halter av andra miljögifter kunde konstateras med undantag för PCB i Tullinge- och Albysjön. Med anledning av de höga PFAS-halterna i fisk beslutade miljö- och hälsoskyddsnämnden 2023-05-15 om kostrekommendationer för egenfångad fisk från dessa sjöar.

Då fler sjöar kan antas vara belastade av föroreningar och då antalet fiskar som kunde analyseras var begränsat vid 2022 års undersökning, har miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutat att följa upp undersökningen under 2023.



Prov på konsumtionsfisk (större ätbara fiskar än de abborrar som används vid miljöövervakningen) kommer då också att analyseras. Då miljö- och hälsoskyddsnämnden saknar speciell budget för denna typ av undersökning avropar miljö- och hälsoskyddsnämnden 320 000 kronor från kommunstyrelsen för undersökningen.

Detta är det enda avrop från kommunstyrelsen avseende pengar för ”rent vatten” under 2023.

Bakgrund

Miljögiftet PFAS har under det senaste decenniet uppmärksammats som ett stort miljöproblem, bland annat i kommunens vatten; både yt- och grundvatten. PFAS står för poly- och perfluorerade alkylsubstanser, och kallas även för högflourerade ämnen. Denna grupp kemikalier är mycket stor, och idag finns över 3000 olika ämnen som används. Det som är gemensamt för allihop är att de är fett-, vatten- och smutsavvisande, och har därför många användningsområden inom flera industrier. Tack vare de speciella egenskaperna PFAS-ämnena ger till de material de tillsätts, används de i en bred mängd produkter. Detta inkluderar både material som färger, rengöringsmedel, smörjoljor, smink, skidvalla, brandskum, livsmedelsförpackningar och funktionstyg i friluftskläder.

Perfluoroktansulfonat, eller PFOS, är ett av de PFAS-ämnena som det hittats högst halter av i djur, och dess giftighet vid låga halter ledde till ett förbud mot användning av PFOS inom EU sedan 2008. Detta innebär att PFOS ofta ersatts av andra ämnen med liknande egenskaper. Dock kan dessa långsamt brytas ner i naturen och bilda PFOA, som även detta är giftigt.

PFAS-ämnena är persistenta, vilket innebär att de inte bryts ner i miljön eller att det sker mycket långsamt. Detta gör att ämnena finns kvar i miljön länge, och att de kan transporteras i näringskedjan och ansamlas i större djur (så kallad bioackumulation). De återfinns inte i fettvävnaden som andra bioackumulerande ämnen eftersom de är fettbortstötande, utan binder till proteiner och lagras i andra organ samt blodet.

Under 2018, 2019 och 2021 provtog Länsstyrelsen ett flertal ytvattenförekomster i Stockholms län med avseende på PFAS. Höga halter konstaterades i bland annat vatten från sjön Aspen i Botkyrka.

Med anledning av detta utförde Länsstyrelsen en ny provtagningsomgång/källspårning under försommaren 2022 i Aspen och Älvestabäcken för att få en mer detaljerad bild. Högst halter konstaterades i södra Aspen, men även norra Aspen hade höga halter. Resultatet visade att den höga PFAS belastningen i Aspen och Älvestabäcken sannolikt kommer från Tuna industriområde. VA-enheten har sedan via dagvattennätet spårat en källa till Brandförsvarets anläggning i Tuna.



Förutom i sjön Aspen och Älvestabäcken har höga PFAS-halter konstaterats i yt- eller grundvatten på följande platser i kommunen:

- I grundvattenförekomsten *Tullingeåsen-Ekebyhov.Riksten* (Rikstens friluftsstad till Tullinge vattentäkt.)
- I grundvattenförekomsten *Vårsta*.
- I yt- och grundvatten från Hanvedsmossen.
- I grundvatten från verksamheten väst om f.d. Kvarnsjön.
- I dräneringsvatten från brandplatsen i Kagghamra.

Med anledning av vittspridda förekomsten av PFAS i kommunen genomförde miljöenheten tillsammans med Länsstyrelsen en provtagning av miljögifter i fisk från några av kommunens sjöar under hösten 2022. Höga halter av PFAS konstaterades då i fisk från flera av sjöarna, vilket fick miljö- och hälsoskyddsnämnden att besluta om särskilda kostrekommendationer för egenfångad fisk från aktuella sjöar.

Ärendet

Undersökningen av miljögifter i fisk under hösten 2022 visade på höga halter av PFAS i fisk från flera sjöar. Analysresultatet visade inte på höga halter av andra miljögifter som analyserades, med undantag för förhöjda halter av PCB i Tullinge- och Albysjön. De var i nivå med de mest tätortsnära sjöarna i närliggande Tyresåns sjösystem och högre än i Mälaren. Tyvärr var dataunderlaget (antal abborrar i rätt storlek) för litet i de flesta sjöarna för att säkert kunna fastställa koncentrationen av PFAS i fiskbeståndet. Anledningen var att fisket blev försenat till november. När det är kallt i vattnet är det svårare att fånga abborre, då den inte rör sig lika mycket som när vattnet är varmare. Endast i Tullinge- och Albysjön fångades tillräckligt antal abborrar i rätt storlek för att få en statistiskt säkerställd bedömningsgrund. Rapport från resultaten av 2022 års undersökning av miljögifter i fisk ska färdigställas av Länsstyrelsen under hösten 2023.

Med anledning av de höga PFAS-koncentrationerna i fisk i flera av sjöarna, att fiskunderlaget var bristfälligt från flera av sjöarna samt att det finns fler platser i kommunen med förhöjda PFAS-halter beslutade miljö- och hälsoskyddsnämnden att följa upp 2022 års provtagning av miljögifter i fisk. Upphandlad konsult kommer att genomföra fisket under september och analysera fisken senare i höst. Detta för att få en bild av påverkan av miljögifter i flera av kommunens sjöar. Under 2023 års provtagning kommer även s.k. konsumtionsfisk att analyseras. Konsumtionsfisk är fisk av art och storlek som är lämplig att konsumeras. Det rör sig om större fiskar än de abborrar som används för miljöövervakningen och där andra arter ingår som t.ex. gädda och gös. Miljöenheten planerar även att undersöka PFAS-koncentrationen i kräftor från sjön Uttran.



Undersökningen förväntas ge en bra bild av hur belastningen av hur miljögiftssituationen ser ut i kommunens sjöar som kan antas vara belastade av miljögifter och om fisken är lämplig för konsumtion. Totalt beräknas undersökningen kosta 320 000 kronor.

Kommunstyrelsen har i Mål och budget 2019 beslutat att avsätta 500.000 kr årligen som miljö- och hälsoskyddsnämnden kan avropa för ett renare vatten, enligt nedan:

För att möjliggöra och underlätta arbetet med att säkra tillgången till rent vatten avsätts 500 000 kronor årligen. Samhällsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden kan i särskilda ärenden avropa medel.

Samhällsbyggnadsnämnden har svarat att de inte har för avsikt att avropa medel från kommunstyrelsen under 2023.

Förvaltningens bedömning

Då fler sjöar kan antas vara belastade av föroreningar och då antalet fiskar som kunde analyseras var begränsat vid 2022 års undersökning, har miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutat att följa upp undersökningen under 2023.

Prov på konsumtionsfisk (större ätbara fiskar än de abborrar som används vid miljöövervakningen) kommer då också att analyseras. Då miljö- och hälsoskyddsnämnden saknar speciell budget för denna typ av undersökning har nämnden för avsikt att avropa 320 000 kronor från kommunstyrelsen för undersökningen, medel som finns avsatta för att säkra tillgången till rent vatten.

Undersökningen syftar till att ta reda på belastningen av föroreningar på utsatta sjöar i kommunen samt ge ett underlag till om fisk från sjöarna är lämpliga för konsumtion. Resultatet kan sedan användas för det fortsatta arbetet med identifiering av eventuella föroreningskällor.

Ekonomiska konsekvenser

Miljö- och hälsoskyddsnämnden saknar speciella resurser för en insats av aktuellt slag. Miljöenheten föreslår att miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att avropa 320 000 kronor från kommunstyrelsen för att täcka kostnaderna för undersökningen.

Förslaget att avropa medel för projektet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser i nuläget. När analyserna är klara och slutrapporten sammanställts behöver eventuellt en ny ekonomisk genomgång göras.



Underlag för beslut

- Avrop av medel från kommunstyrelsen för undersökning av miljögifter i fisk.

Fastställd av

Jelinka Hall
Miljöchef

Skickas till

Kommunstyrelsen



Svar på motion – Kartlägg och restaurera torrlagda våtmarker i Botkyrka

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta att motionen om att kartlägga och restaurera våtmarker i Botkyrka kan anses vara besvarad.

Sammanfattning

En motion har inkommit till miljö- och hälsoskyddsnämnden om att kartlägga och restaurera våtmarker i Botkyrka.

Förvaltningens arbete med våtmarker under de senaste tio åren finns beskrivet och även vilka statliga och andra bidrag som kan vara aktuella att söka för ett sådant arbete.

Återskapade våtmarker kan bidra till en mängd olika ekosystemtjänster, exempelvis minskade utsläpp av växthusgaser, ökad biologisk mångfald, vattenrening och att öka landskapets vattenhållande förmåga. Det finns ett befintligt underlagsmaterial hos förvaltningen att utgå ifrån vid en eventuell kartläggning av Botkyrkas våtmarker.

I det fall förslagen i motionen bifalls behövs en behovsutredning genomföras i syfte att klarlägga vilka personella och ekonomiska resurser som krävs och behöver finnas tillgängliga i kommunen för att klara uppdraget.

**Referens**

Anders Forsberg
anders.forsberg@botkyrka.se

Mottagare

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Svar på motion – Kartlägg och restaurera torrlagda våtmarker i Botkyrka

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta att motionen om att kartlägga och restaurera våtmarker i Botkyrka kan anses vara besvarad.

Sammanfattning

En motion har inkommit till miljö- och hälsoskyddsnämnden om att kartlägga och restaurera våtmarker i Botkyrka.

Förvaltningens arbete med våtmarker under de senaste tio åren finns beskrivet och även vilka statliga och andra bidrag som kan vara aktuella att söka för ett sådant arbete.

Återskapade våtmarker kan bidra till en mängd olika ekosystemtjänster, exempelvis minskade utsläpp av växthusgaser, ökad biologisk mångfald, vattenrening och att öka landskapets vattenhållande förmåga. Det finns ett befintligt underlagsmaterial hos förvaltningen att utgå ifrån vid en eventuell kartläggning av Botkyrkas våtmarker.

I det fall förslagen i motionen bifalls behövs en behovsutredning genomföras i syfte att klarlägga vilka personella och ekonomiska resurser som krävs och behöver finnas tillgängliga i kommunen för att klara uppdraget.

Ärendet

Vänsterpartiet föreslår i sin motion att Samhällsbyggnadsförvaltningen ska få följande uppdrag:

- Inventera torrlagda våtmarker i Botkyrka kommun och kartlägga vilka som lämpar sig att återskapa



- Ta fram en handlingsplan för återskapande av våtmarker på kommunal mark
- Inleda en dialog med privata markägare som har torrlagda våtmarker som bedöms lämpliga att återskapa. Ge markägarna stöd och uppmuntran att vidta lämpliga åtgärder.

Förslagsställaren påpekar att återskapande av torrlagda våtmarker är en viktig åtgärd för att minska utsläppen av växthusgaser. Dessutom ökar den biologiska mångfalden, övergödningen kan minskas och en vattenreserv skapas som är till nytta under torrperioder.

Förvaltningen instämmer i att återskapade våtmarker bidrar till en mängd olika ekosystemtjänster och våtmarksprojekt som går att genomföra till en rimlig kostnad och arbetsinsats är positiva att genomföra. Historiskt sett har stora arealer våtmarker i Sverige dikats ut och torrlagts, oftast för att skapa mer mark för jord- och skogsbruk. Många gånger har produktiviteten på den utdikade marken blivit låg. Torrläggningarna medförde i stället ökade utsläpp av växthusgaser och negativa effekter på biologisk mångfald och vattenkvalitet.

Sedan 2015 finns vattenprogrammet Botkyrkas blå värden där kommunens arbete med vatten samordnas. Målen i vattenprogrammet är att:

- Skapa förutsättningar för naturliga ekosystem
- Tillgodose Botkyrkabornas behov av dricksvatten
- Skapa förutsättningar för rekreation och fiske
- Öka kunskapen och förståelsen för vatten

Till vattenprogrammet finns ett lokalt åtgärdsprogram med åtgärder som kopplar mot målen. Förslagen i den aktuella motionen har även kopplingar till kommunens naturvårdsprogram Botkyrkas gröna värden och Klimatstrategi för Botkyrka.

Förvaltningen har under den senaste 10 års-perioden ökat sitt arbete med vatten och våtmarker. Förutom att ta fram och samordna Botkyrkas blå värden har ett antal våtmarksprojekt utretts och genomförts:

Under åren 2015 – 2019 genomfördes i samarbete med markägarna och organisationen Sportfiskarna ett stort restaureringsprojekt i den utdikade Kyrksjön i Grödinge. Kyrksjöns våtmark omfattar idag cirka 30 hektar våtmarksmosaik med en hög biologisk mångfald och vattenrenande förmåga.

I Snäckstaviks våtmark, nedström Kyrksjön, har förvaltningen tillsammans med Sportfiskarna utfört en rad åtgärder för att gynna den biologiska



mångfalden, framför allt för kustvandrande fisk och fåglar. Under de senaste åren har möjligheterna att tillskapa en våtmark i anslutning till Getkärr vid sjön Getaren utretts. Detta syftar till att minska övergödningen i sjön och öka den biologiska mångfalden.

Förvaltningen har vidare utrett möjligheten att tillskapa en våtmark väster om sjön Somran för att minska övergödningen i nedströms liggande vatten.

Samtliga av dessa projekt har till stor del genomförts med hjälp av olika bidrag från statliga fonder (LONA och LOVA), våtmarksfonden och i fallet Kyrksjön även med bidrag från EU. Kommunen har också skjutit till medel för dessa projekt och framför allt bidragit med personella resurser i form av arbetstid.

Förvaltningen ser positivt på förslaget att mer systematiskt kartlägga torrlagda våtmarker över hela kommunen som kan vara lämpliga att restaurera ur ett bredare perspektiv.

Hittills har inriktningen i första hand varit att restaurera våtmarker för att gynna biologisk mångfald och för vattenrening. Det finns en del underlagsmaterial att utgå ifrån vid en sådan kartläggning: En våtmarksinventering av Botkyrka kommun från 1990-talet, Lokalt åtgärdsprogram för Norrgaån, Sportfiskarnas utredning "Vattenhushållande åtgärder på Södertörn" och Vattenmyndighetens förslag till åtgärder för att klara god ekologisk vattenstatus. I år har Skogsstyrelsen lanserat ett projekt om återvätning där de kostnadsfritt kan hjälpa kommuner och andra markägare att genomföra restaurering/återvätning av torrlagda våtmarker.

I Botkyrka kommun är det Samhällsbyggnadsförvaltningens mark- och exploateringsenheten som har rollen som markägare och stadsmiljöenheten inom samma förvaltning som är skogsförvaltare.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Att kartlägga, utreda och restaurera våtmarker kräver ofta stora arbetsinsatser. Om detta ska genomföras behöver en behovsutredning se över vilka personella och ekonomiska resurser som behövs för att kunna genomföra detta.

Därefter bör inriktningen för ett eventuellt uppdrag enligt motionen i första hand vara att kartlägga och genomföra åtgärder på kommunens egen mark. Det är mindre arbetskrävande och lättare att nå framgång med ett projekt om



kommunen själv har full rådighet över området. I vissa angelägna fall är det viktigt att samarbeta med privata markägare för att restaurera våtmarker.

Det finns även möjligheter att söka statliga medel för att utreda och restaurera våtmarker. Oftast bygger dessa bidrag på att den sökande får ett bidrag upp till cirka 50 % av totalbeloppet. I Skogsstyrelsens nystartade projekt sker åtgärderna i Skogsstyrelsen regi och är kostnadsfria.

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Jelinka Hall
Miljöchef

Anders Forsberg
Miljöutredare

Bilaga

Motion - Kartlägg och restaurera våtmarker i Botkyrka (V)

Expedieras till

Samhällsbyggnadsnämnden
Kommunfullmäktige



MOTION

Kartlägg och restaurera torrlagda våtmarker i Botkyrka

Våtmarker är bland de mest artrika miljöerna i Sverige. Tyvärr har deras areal minskat kraftigt. Det beror främst på våra handlingar under 1800-talet. Då var svälten stor i Sverige, och att hitta ny mark att odla på blev viktigt. Våtmark gjordes om till odlingsbar mark och trädplantager genom att gräva diken och på så sätt sänka grundvattenytan.

I utdikade, torrlagda, våtmarker kommer luftens syre åt torven som då bryts ner och börjar släppa ut koldioxid. I Sverige släppte torrlagda våtmarker ut 11,6 miljoner ton koldioxidekvivalenter år 2021. Detta överstiger de årliga utsläppen från personbilstrafiken och motsvarar 25% av de totala territoriella utsläppen i Sverige¹.

Att återskapa våtmarker är därför en viktig åtgärd för att minska utsläppen av växthusgaser och bromsa klimatförändringarna. Det ökar också den biologiska mångfalden genom att det skapas levnadsmiljöer för växter och djur. Det kan vidare minska övergödningen av vattendrag och bidra till klimatanpassningen genom att en vattenreserv bildas som är till nytta vid torkperioder. Det finns alltså många skäl till att återskapa våtmarker. Det är ofta ganska enkelt att göra. Det kan till exempel räcka att man lägger igen diken.

Våtmarker kan restaureras i utdikad torvmark, men även i skogsmark. Där kan finnas diken som inte fyller någon funktion, från misslyckade dikningsprojekt som inte gav den ökade skogsproduktion som var tänkt. Dessa diken kan läggas igen, helt eller delvis, och på så vis skapa små våtmarker i skogen.

Kommunerna har en viktig roll i restaureringen av våtmarker. När det gäller vår egen mark och skog kan vi genomföra åtgärderna själva. I de

¹ [Våtmarker och klimat \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)

fall då marken ägs av någon annan än kommunen kan vi uppmuntra och informera om de stöd som finns för att restaurera våtmarker. Det går till exempel att få bidrag från Länsstyrelsen, så kallade LONA-bidrag, för att inventera och kartlägga områden som är lämpliga att återskapa våtmarker på (LONA = Lokala Naturvårdssatsningen). LONA-bidrag ges också för själva restaureringen av våtmarkerna. Flera kommuner i Västra Götaland har fått sådana bidrag. Även Skogsstyrelsen delar ut bidrag för restaurering av våtmarker.

Mot bakgrund av detta yrkar jag att Samhällsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att:

- inventera torrlagda våtmarker i Botkyrka kommun och att kartlägga vilka områden som lämpar sig för att återskapa våtmarker
- ta fram en handlingsplan för återskapande av våtmarker på kommunal mark, utifrån resultatet av kartläggningen
- inleda en dialog med markägare som har torrlagda våtmarker som bedöms lämpliga för återskapande av våtmark, för att ge stöd och uppmuntran att vidta lämpliga åtgärder

Kerstin Amelin



Referens

Emmy Benedicto
emmy.benedicto@botkyrka.se

Mottagare

Miljö- och hälsoskydds nämnden

Anmälningsärenden 2023-09-18

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskydds nämnden har tagit del av anmälningsärendena.

Sammanfattning

Följande ärenden har anmälts till nämnden för kännedom:

Beslut 505-13930-2023

Beslut 35444-2023

Beslut om avslag 505-13814-2023

Beslut om avvisning (1)

Dom i ärende 2020-1706

Dom i ärende 2021-1247

Dom i ärende 2022-1113

LST avslaget överklagande Beslut

Stockholm FR 18757-22 Dom 2023-05-04



Vivi Anne Ekholm
ekholmvivianne@gmail.com

Beslut gällande anmälan om komposteringsanläggning på fastigheterna Boda 1:7 och Lövtorp 1:2

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att avvisa överklagandet.

Beskrivning av ärendet

Hans Andersson entreprenad AB (bolaget) har anmält miljöfarlig verksamhet till Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun. Bolaget har anmält att det ska uppföra en anläggning för biologisk behandling av park- och trädgårdsavfall enligt verksamhetskod 90.171 enligt 31 § miljöprövningsförordningen (2013:251) inom bolagets verksamhet på fastigheterna Boda 1:7 och Lövtorp 1:2.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun beslutade den 6 februari 2023, delegationsbeslut § 2023-60, att förelägga bolaget att vid anläggande och skötsel av komposteringsanläggningen vidta följande skyddsåtgärder och försiktighetsmått.

1. Om inte annat följer av övriga försiktighetsmått ska verksamheten bedrivas och anläggningen utföras i enlighet med vad som angetts i anmälan. Vid större förändringar från anmäld utformning ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten i enlighet med 1 kap 11 § miljöprövningsförordningen (2013:251).
2. Anläggningen ska utföras på tät, hårdgjord yta där uppsamling av lakvatten kan ske. Lakvattnet ska samlas upp och renas innan utsläpp sker till mark, yt- eller grundvatten. Om lakvattnet ska återinföras till processen ska detta ske på ett sätt som inte riskerar spridning utanför uppsamlingsytan.
3. Rutiner för kontroll och skötsel av anläggningen ska läggas till i bolagets egenkontrollprogram. Detta ska redovisas till tillsynsmyndigheten inom 2 månader från att detta beslut vunnit laga kraft.
4. Komposteringsprocessen skall skötas så att utsläpp till luft och vatten minimeras.
5. Om luktstörningar eller flugproblem uppstår vid närliggande bebyggelse ska åtgärder för att begränsa störningarna vidtas i samråd med tillsynsmyndigheten.

6. Bolaget ska särskilt kontrollera avfallet avseende invasiva växtarter och annat otillbörligt material. Upptäcks denna typ av material ska detta omhändertas enligt gällande bestämmelser.
7. Mängden mottaget park- och trädgårdsavfall ska rapporteras årligen i bolagets miljörapport.

Vivi Anne Ekholm, ägare till fastigheten Iselsta 1:11, överklagar beslutet och anför i huvudsak följande. Hans Andersson entreprenad AB och kommunen måste komma tillrätta med PFAS-problemen som finns i området innan en ny verksamhet kan beviljas.

Motivering till beslutet

I 16 kap. 12 § miljöbalken regleras rätten för enskilda att överklaga beslut meddelade med stöd av miljöbalken. Överklagbara beslut får överklagas av den som beslutet angår, om avgörandet gått henne eller honom emot.

Vivi Anne Ekholm har i egenskap av ägare till fastigheten Iselsta 1:11 överklagat nämndens beslut att tillåta den anmälda verksamheten komposteringsanläggning på fastigheterna Boda 1:7 och Lövtorp 1:2 och beslutat om försiktighetsmått. Hon har anført att ingen mer verksamhet bör tillåtas innan PFAS-problematiken är löst.

Vid bedömningen av enskildas klagorätt över beslut enligt miljöbalken är det av stor betydelse vad som bedöms vara det skyddsvärda intresset med den rättsregel som varit central vid prövningen. Om syftet med regeln enbart är att skydda allmänna intressen är utgångspunkten att enskilda inte har klagorätt (se t.ex. MÖD 2007:6 och MÖD 2013:32).

Rätten att vara part och att överklaga tillkommer alltså varje person som kan tillfogas skada eller utsättas för annan olägenhet genom den verksamhet som berörs, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig. Det måste alltså föreligga någon mer konkret påverkan eller risk för påverkan.

Enligt länsstyrelsens mening gäller de skäl som Vivi Anne Ekholm har framfört i sitt överklagande sådana allmänna intressen som inte kan grunda klagorätt enligt 16 kap. 12 § miljöbalken. Fastigheten Iselsta 1:11 är inte gränsgranne med den fastighet som klagomålsanmälan gäller. Enligt länsstyrelsens allmänna karttjänst Webb-GIS är avståndet mellan fastigheterna Iselsta 1:11 och placeringen av den aktuella komposteringsanläggningen drygt 800 meter. Länsstyrelsen finner inte att Vivi Anne Ekholm kan anses vara direkt berörd av det överklagade

beslutet på ett sådant sätt som krävs för att klagorätt ska anses föreligga enligt vad som anförts ovan. Överklagandet ska därför avvisas.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Eva Hjulström.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia:

Hans Andersson Entreprenad AB, peter.kjellstrom@haeb.se

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun,
miljo@botkyrka.se

Bilaga

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Vid förenklad delgivning anses du ha tagit del av beslutet två veckor efter att Länsstyrelsen skickade beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 13930-2023.



Sändlista – se sida 7

Överklagande av beslut om förbud att vid risk för vite släppa ut avloppsvatten till avloppsanläggning på fastigheten Malmbro Gård 1:11 i Botkyrka kommun

Beslut

Länsstyrelsen ändrar punkten 1 i Miljö- och hälsoskyddsnämndens i Botkyrka kommun beslut av den 7 juni 2023, dnr 2023-1748, endast på så sätt att vitesbeloppet blir 40 000 kronor.

Länsstyrelsen avslår överklagandet i allt övrigt.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun (Nämnden) beslutade den 7 juni 2023, dnr 2023-1748, att

1. Ilja Zolotarev förbjuds vid vite om 100 000 kronor att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk och tvätt (BDT) till den befintliga avloppsanläggningen på fastigheten Malmbro Gård 1:11, med adress Noling 20 i Botkyrka kommun.
2. Förbudet gäller omedelbart från delgivning även om det överklagas.

I beslutsprotokollet ges i korthet följande bakgrundbeskrivning.

Den 11 maj 2022 inkom en ansökan om tillstånd för enskilt avlopp på fastigheten Malmbro Gård 11 från Ilja Zolotarev. Efter samtal med Ilja Zolotarev den 10 januari 2023 framkom att sökande missuppfattat och trodde att han fått påbörja anläggandet av avloppet, vilket han också redan hade gjort.

Nämnden utförde den 11 maj 2023 en inspektion på plats av den enskilda avloppsanläggningen. Det konstaterades att avloppsanläggningen består av en slamavskiljare, fördelningsbrunn samt en markbädd med utsläpp till stenkista samt provtagningsbrunn. Innan slamavskiljaren finns en skärande pumpbrunn. Vid inspektionen noterades ett flertal brister avseende anläggningen. Det var mycket vatten i naturliga markytan. Luftningsrören var dragna på ett avvikande

2023-08-22

35444-2023

sätt då luftningsröret (1) från spridningsledningarna (3) var draget så att den var placerad bredvid fördelningsbrunnen i stället för i slutet av spridningsledningarna. Det luktade avlopp i luftningsröret från spridningsledningarna. Luftningsröret (1) från uppsamlingsrören (2) låg ner på sidan av bädden. Det fanns ingen provtagningsbrunn efter markbädden. Efter att markbädden hade det anlagts har ett tjock lager av jorden i området fyllts upp ovanpå bädden, även större stenar. Slamavskiljaren var fylld av avloppsvatten och inga kammarindelningar kunde urskiljas.

Nämnden, som fattade sitt beslut med stöd av bl.a. 2. kap. 3 och 7 §§, 9 kap. 7 §, 26 kap. 9, 14 och 26 §§ miljöbalken (1998:808), MB, samt 13 och 18 §§ i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, FMH, motiverade det med följande.

Avloppsanläggning på fastigheten saknar tillstånd. Det är därför inte tillåtet att släppa ut avloppsvatten i marken från anordningen. Detta är tillräckligt för att förbjuda utsläpp. Vidare bedöms att avloppsanläggningen inte uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Av den anledningen beslutar miljö- och hälsoskydds-nämnden om förbud mot fortsatt utsläpp av avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen. Då utsläppet kan innebära en betydande risk för människors hälsa och miljön ska beslutet gälla omedelbart.

Det har ännu inte hunnits att göra en komplett granskning av tillståndsansökan varför ingen prövning har skett av anordningens funktion eller reningskapacitet. Platsens lämplighet har inte heller prövats utifrån risken att påverka människors hälsa eller miljön. Det kan därför inte bedömas om den anlagda avloppsanläggningen ger fullgod rening för platsen. Vid platsbesöket var det väldigt blött i marken, varför det finns en stor risk att reningen blir otillräcklig samt att det finns en risk för negativ påverkan av grundvattnet och/eller att det riskeras att orsakas smittspridning. Ett av kraven för en fungerande anordning är att det finns ett minsta vertikalt skyddsavstånd på en meter mellan spridningsledning och högsta grundvattennivå i marken. Luftningsröret som är horisontellt är inte korrekt anlagt. Luftningsrör ska nå en bit ovanför markytan för att de dels ska vara synliga och för att de inte enkelt ska kunna täckas av snö under vinterhalvåret. Om spridarrören täcks av snö finns risk för att syretillförseln till bädden påverkas negativt. Luftningsrör behövs även för att anordningen ska kunna kontrolleras. Ett förbud är ett proportionerligt ingripande.

Ilja Zolotarev har överklagat beslutet och får anses ha yrkat att det ska upphävas och anfört huvudsakligen följande.

Det har skickats en komplett tillståndsansökan till Nämnden.

2023-08-22

35444-2023

Det har angivits att cirka 4,6 meter från nuvarande markyta till grundvattennivå. Det är även dokumenterat av Nämnden vid platsbesök och kontroll av provgrop har inget grundvatten påträffats. Provggruppen var då cirka 2.6 meter djup från tidigare marknivå.

Det finns luftningsrör. Vad som är lämpligt är en teknikalitet som kan åtgärdas om Nämnden så kräver. Då avsättningar redan är förberedda rör det sig om mindre avvikelser. Om Nämnden kräver att luftningsröret ska placeras i en annan vinkel kan detta lätt åtgärdas då avsättningen är förberedd. Det föreligger ett missförstånd avseende hur ledningar är dragna. Nämnden kräver att en provtagningsbrunn finns tillgänglig direkt efter markbädd så åtgärdas det då det redan är förberett. Ingen avloppslukt kunde urskiljas vid besöket.

Stora stenar ligger i tomtgräns vid sidan om markbädden. Jordfyllning ovanpå markbädd utgör inget fel. Det finns kammarindelningar.

Motivering till Länsstyrelsens beslut

Avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer och för detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras (se 9 kap. 7 § MB). Redan risken för att otillräckligt orenat avloppsvatten släpps ut gör att det finns ett krav på att skäligen åtgärder ska vidtas (se 2 kap. 3 och 7 §§ MB). Det är den som släpper ut avloppsvattnet som ska visa att miljöbalkens krav på rening är uppfyllt (se 2 kap. 1 § MB och t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom 2015-02-02 i mål M 7529–14).

Det krävs tillstånd till att få inrätta en avloppsanläggning likt den aktuella inom det område som fastigheten Malmbro Gård 1:11 är belägen i (se 13 § FMH och 2 § i Botkyrka kommuns lokala föreskrifter skydda människors hälsa och miljön med tillhörande bilaga).

Det är klarlagt att den aktuella avloppsanläggningen har anlagts utan att något sådant tillstånd har givits till den. Länsstyrelsen finner att det redan av denna anledning har funnits skäl för Nämnden att ingripa med tillsynsåtgärder. Härtill har Nämnden vid sin tillsyn av avloppsanläggningen funnit att den har brister. Ilja Zolotarev har förvisso gjort invändningar avseende de brister som Nämnden noterat. Det är dock Ilja Zolotarev som har bevisbördan i ärendet och endast ett påstående från honom att det förhåller sig på ett visst sätt kan inte utan vidare godtas. Det har inte heller framkommit något som föranleder Länsstyrelsen att ifrågasätta vad Nämnden noterade vid sitt tillsynsbesök. Bristerna är sådana att avloppsanläggningens reningsfunktion kan påverkas. Det föreligger då även en risk för att

2023-08-22

35444-2023

otillräckligt renat avloppsvatten släpps ut genom anläggningen, varvid det finns skäl att ingripa med tillsynsåtgärder även med hänsyn till detta.

Länsstyrelsen finner utifrån ovanstående att Nämnden alltså har haft fog för beslutet om utsläppsförbud av avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk- och tvätt till den befintliga – men inte tillståndsgivna – avloppsanläggningen. Länsstyrelsen instämmer även i Nämndens bedömning om att ett sådant utsläppsförbud inte är mer ingripande än vad som behövs i det enskilda fallet.

Utsläppsförbudet har förenats med ett vite om 100 000 kronor som Ilja Zolotarev kan behöva betala om han inte följer beslutet. Ett vitesbelopp ska fastställas utifrån vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden, utifrån vad som antas förmå adressaten att följa beslutet samt utifrån omständigheterna i övrigt (se 3 § VitesL och t.ex. MÖD 2004:46). Det saknas uppgifter i ärendet om Ilja Zolotarevs ekonomiska förhållanden. Det finns inget som tyder på att han inte skulle följa beslutet. Länsstyrelsen finner med utgång i detta skäl till att sätta ned vitesbeloppet till 40 000 kronor.

Nämnden har beslutat att förbudet ska gälla omedelbart från delgivning även om det överklagas. Det anses att ett sådant så kallat verkställighetsförordnande i första hand ska förbehållas tillsynsbeslut där skyndsamma åtgärder krävs för att förhindra skador eller olägenheter eller användas i de fall villkor i tillståndsbeslut eller föreskrifter, som har meddelats med stöd av MB, inte har iakttagits. Är det däremot fråga om ett tillsynsbeslut som har meddelats med anledning av att de allmänna hänsynsbestämmelserna har åsidosatts, anses att beslutet bör bli gällande först då det har vunnit laga kraft. Detta eftersom det inte framgår direkt av de allmänna hänsynsreglerna vilka åtgärder som ska vidtas eller som inte får vidtas måste skälighetsbedömningar göras vid tillämpningen av dessa regler och därmed anses det beslutet bör kunna ha genomgått ett överklagandeförfarande innan det blir gällande (prop. 1997/98:45, del II, sid. 285, MÖD 2016:3 samt Mark- och miljööverdomstolens dom 2016-08-02 i mål nr M 6799–16 samt dom 2017-05-23 i mål M 3811-17).

Nämndens beslut är föranlett av att avloppsanläggningen saknar tillstånd, och det får anses ha till syfte att den tills vidare inte ska användas. Det följde redan vid tidpunkten för anordnandet av avloppsanläggningen att det krävdes tillstånd för att anordna den. Någon ändring i detta avseende har därefter inte skett. Då förbudsbeslutet alltså får anses vara meddelat för att tillse att ett uttryckligt krav som följer av MB – tillståndsplikt för en avloppsanläggning – följs, får det i detta fall anses ha varit befogat med att förena beslutet med ett verkställighetsförordnande.

Länsstyrelsen har således endast funnit skäl till att ändra beslutet så att det föreskrivna vitesbeloppet blir 40 000 kronor. Länsstyrelsen har därmed i allt övrigt avslagit Ilja Zolotarevs överklagande.

Bestämmelser som Länsstyrelsens beslut grundas på

Enligt 9 kap. 1 § MB så avses med *miljöfarlig verksamhet* utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten.

Med *avloppsvatten* avses enligt 9 kap. 1 § 1 MB spillvatten eller annan flytande orenlighet.

Det anges i 2 kap. 3 § MB att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Med *olägenhet för människors hälsa* avses enligt 9 kap. 3 § MB en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

Det följer av 2 kap. 7 § MB att kraven i 2 kap. 3 § gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem, samt att vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Det följer av 9 kap. 7 § MB att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Av 13 § FMH och 2 § i Botkyrka kommuns lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön framgår att det krävs tillstånd till att inrätta en avloppsanläggning likt aktuella på fastigheten i fråga.

Det anges i 2 kap. 1 § MB att vid tillsyn enligt miljöbalken är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas. Detta gäller även den som har bedrivit verksamhet som kan antas ha orsakat skada eller olägenhet för miljön.

En tillsynsmyndighet får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas, men mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Av 26 kap. 14 § MB följer att beslut om förelägganden eller förbud får förenas med vite.

Bestämmelser om viten finns i lag (1985:206) om viten, VitesL.

Det framgår av 2 § VitesL, att ett vitesföreläggande ska vara riktat till en eller flera namngivna fysiska eller juridiska personer (adressater), att det av föreläggandet ska framgå vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist en förelagd åtgärd ska vidtas. Det ange även att vite inte får föreläggas, om adressaten kan antas sakna faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet.

Det framgår av 3 § VitesL att när vite föreläggs, ska det fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå denne att följa det föreläggande som är förenat med vitet.

Enligt 26 kap. 26 § MB får en tillsynsmyndighet bestämma att dess beslut ska gälla omedelbart även om det överklagas.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Johan Erlandsson.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Sändlista

Klagande (delges)

Ilja Zolotarev
Alphyddevägen 7
171 51 Solna.
ilja.zlato@gmail.com

Övriga

Miljönämnden i Botkyrka kommun
147 85 Tumba
sbf@botkyrka.se

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 35444-2023.



Anders Gustafsson
a_j.g@hotmail.com

Överklagande av beslut om att lämna klagomål på störande lukt utan åtgärd på fastigheten Tullinge 19:350 i Botkyrka kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att avslå överklagandet.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun, nämnden, beslutade den 7 mars 2023, § 2023-121 dnr 2022-103, att lämna klagomål från Anders Gustafsson gällande röklukt/sprejlukt utan åtgärd. Nämnden anför i huvudsak följande. Nämnden bedömer att HSB Bostadsrättsförening Konvaljen i Tullinge har åtgärdat ventilationen i den klagandes bostad genom att utföra luftflödesmätning och montering av friskluftsventiler. Utredningen visar att luftflödet är tillfredsställande och vid inspektionstillfället kunde ingen störande lukt konstateras. Nämnden bedömer att det inte föreligger en olägenhet enligt miljöbalken.

Anders Gustafsson har överklagat nämndens beslut och anför i huvudsak följande. Problemet kvarstår och störande lukt fortsätter komma in i hans bostad. Sedan 1994 är lägenheten hans hem och fram till cirka 2019 har han inte haft liknande störande lukt. Strax innan nämndens beslut påtalade han att lukt fortfarande kommer in i lägenheten, trots de extra friskluftsventilerna. Hans röst har inte blivit hörd och så får det inte gå till. Ingenstans i nämndens beslut finns redovisat resultat från luftflödesmätningen. Han har sedan 2019 fört en rökdagbok där han noterat alla gånger han blir störd av lukt. Inspektioner har skett dagtid, lukten känns av främst på kvällar och helger. Anders Gustafsson har den 28 maj 2023 skickat in en komplettering till sin överklagan till Länsstyrelsen med bland annat en preciserad rökdagbok som, oavsett tidigare utredning, visar att något är fel med ventilationen.

Motivering till beslutet

Tillämpliga bestämmelser framgår av nämndens beslut.

Vad Länsstyrelsen har att ta ställning till i ärendet är om nämnden, vid tidpunkten för sitt beslut, har uppfyllt det ansvar som åvilar den som tillsynsmyndighet och om nämnden haft fog för sitt beslut att avsluta ärendet utan ytterligare åtgärd vad avser klagomål på störande lukt.

Länsstyrelsen har gått igenom utredningen i ärendet och övervägt vad Anders Gustafsson har anfört.

Länsstyrelsen delar den bedömning som nämnden gjorde vid tidpunkten för sitt beslut och på de skäl som framgår av nämndens beslut.

Överklagandet ska därför avslås.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Frida Bolmstrand.

Kopia till: Miljö- och hälsoskydds-nämnden i Botkyrka kommun,
miljo@botkyrka.se

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Vid förenklad delgivning anses du ha tagit del av beslutet två veckor efter att Länsstyrelsen skickade beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 13814-2023.



Vivi Anne Ekholm
ekholmvivianne@gmail.com

Beslut gällande anmälan om installation av tankstation och bränslecistern inom fastigheten Boda 1:7

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att avvisa överklagandet.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och hälsoskydds nämnden i Botkyrka kommun beslutade den 14 februari 2023, delegationsbeslut § 2023-80, att godkänna att SDO Energi AB installerar den anmälda tankstationen inkl. cisterner på fastigheten Boda 1:7, under förutsättning att vissa försiktighetsmått efterföljs. Av beslutet framgår bl.a. följande. SDO Energi har lämnat in en anmälan om installation av två cisterner för diesel respektive HVO-bränsle. Syftet är att underlätta tankning av de arbetsfordon som används av Hans Andersson Entreprenad AB inom täktområdet på fastigheten Boda 1:7. Genom att kunna tanka fordonen på plats undviks onödiga transporter. Volymen bränsle som kommer att hanteras på platsen uppskattas till omkring 700 m³ per år.

Vivi Anne Ekholm, ägare till fastigheten Iselsta 1:11, överklagar beslutet och anför i huvudsak följande. Hon vill överklaga med samma motivering som Haninge kommun kommit in med, att den utpekade platsen ligger inom Pålamalms vattenförekomst och att det finns risker att grundvattnet kan förorenas. De har en grävd brunn inom vattenförekomsten och vill inte att dricksvattnet ska förorenas. De ligger redan idag i riskzonen då hela verksamhetsområdet är fullt med PFAS som kommunen och verksamhetsutövaren inte kan komma tillrätta med. De vill inte att det ska komma in ytterligare risker att grundvattnet kan förorenas. Dessutom har Botkyrka kommun inte den tillsynen över miljön som gör att kommuninvånarna känner sig trygga.

Motivering till beslutet

I 16 kap. 12 § miljöbalken regleras rätten för enskilda att överklaga beslut meddelade med stöd av miljöbalken. Överklagbara beslut får överklagas av den som beslutet angår, om avgörandet gått henne eller honom emot.

Vivi Anne Ekholm har i egenskap av ägare till fastigheten Iselsta 1:11 överklagat nämndens beslut att godkänna tankstationen på fastigheten Boda 1:7. Hon har anfört att dricksvattenbrunnen på fastigheten kan påverkas negativt av tankstationen.

Vid bedömningen av enskildas klagorätt över beslut enligt miljöbalken är av stor betydelse vad som bedöms vara det skyddsvärda intresset med den rättsregel som varit central vid prövningen. Om syftet med regeln enbart är att skydda allmänna intressen är utgångspunkten att enskilda inte har klagorätt (se t.ex. MÖD 2007:6 och MÖD 2013:32).

Rätten att vara part och att överklaga tillkommer alltså varje person som kan tillfogas skada eller utsättas för annan olägenhet genom den verksamhet som berörs, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig (se t.ex. NJA 2004 s. 590 I och II samt MÖD 2014:30). Det måste alltså föreligga någon mer konkret påverkan eller risk för påverkan.

Enligt länsstyrelsens mening gäller de skäl som Vivi Anne Ekholm har framfört i sitt överklagande sådana allmänna intressen som inte kan grunda klagorätt enligt 16 kap. 12 § miljöbalken. Fastigheten Iselsta 1:11 är inte gränsgranne med den fastighet som klagomålsanmälan gäller. Enligt länsstyrelsens allmänna karttjänst Webb-GIS är avståndet mellan fastigheterna Iselsta 1:11 och placeringen av den aktuella tankstationen cirka 850 meter. Länsstyrelsen finner inte att Vivi Anne Ekholm kan anses vara direkt berörd av det överklagade beslutet på ett sådant sätt som krävs för att klagorätt ska anses föreligga enligt vad som anförts ovan. Överklagandet ska därför avvisas.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Eva Hjulström.

Kopia till Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun,
miljo@botkyrka.se

SDO Energi AB, info@sdoenergi.se

Bilaga

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Vid förenklad delgivning anses du ha tagit del av beslutet två veckor efter att Länsstyrelsen skickade beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 13911-2023.



NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-07-14
meddelad i
Nacka

Mål nr M 2954-23

BOTKYRKA KOMMUN
Medborgarcenter

2023-07-14

Hallunda medborgarkontor

PARTER

Klagande

Karl de Vylder
Söråkersvägen 3
122 47 Enskede

Ombud: Olle de Vylder
Söråkersvägen 3
122 47 Enskede

Motpart

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun
147 85 Tumba

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 14 mars 2023 i ärende nr 505-32816-2022, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Föreläggande om undanröjande av brygga

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 826514

Postadress
Box 69
131 07 Nacka

Besöksadress
Sicklastråket 1

Telefon
08-561 656 40

E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se
www.nackatingsratt.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun (nämnden) beslutade den 2 juni 2022 att

- 1) förelägga Karl de Vylder och Maria de Vylder Dernell att vid ett vite om 25 000 kr vardera undanröja den nordliga bryggan på fastigheten Näs 1:31 senast 6 månader efter att detta beslut vunnit laga kraft. Följs inte föreläggandet kan nämnden begära handräckning hos Kronofogdemyndigheten för verkställande av beslutet på Karl de Vyliders och Maria de Vylider Dernells bekostnad.
- 2) förelägga Karl de Vylder och Maria de Vylder Dernell att iaktta följande försiktighetsmått på strandskiftet Näs 1:31:
 - a. arbete i vatten får inte utföras under tiden 1 april – 31 augusti.
 - b. om det finns risk för att grumling kan uppstå i samband med arbetena i vatten ska arbetsområdet avgränsas med lämplig flytläns försedd med nedhängande geotextil som sluter tätt an mot botten.
 - c. rivningsmassor ska omhändertas enligt gällande regler. Enligt miljöbalken (1998:808) ska den som hanterar avfall se till att hanteringen inte skadar eller orsakar risk för skada på människors hälsa eller miljön. Eventuellt grovavfall, elavfall och farligt avfall som uppstår vid rivning ska lämnas till en återvinningscentral (ÅVC). Avfall får inte dumpas eller förbrännas.
- 3) förbjuda Karl de Vylder och Maria de Vylder Dernell att vidta privatiserande åtgärder på strandskiftet på Näs 1:31 då skiftet är allemansrättsligt tillgänglig.
- 4) förelägga Karl de Vylder och Maria de Vylder Dernell att senast två veckor efter det att punkt 1 fullföljts, skicka bilder till nämnden som styrker att föreläggandet utförts.

Karl de Vylder överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) som avslog överklagandet. Karl de Vylder har nu överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

Karl de Vylder har, som det förstås, yrkat att mark och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva nämndens beslut.

Karl de Vylder har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Nuvarande fastighetsägare till Näs 1:37 har restaurerat en brygga med stöd av ett ikraftvarande kommunbeslut sedan 2015 där det framgår att en brygga på servitutsområdet inte strider mot strandskyddet eller miljöbalken samt med stöd av det officiälservitut som fastigheten äger sedan år 1939. Den restaurerade bryggan på servitutområdet uppfyller alla krav och gällande regelverk. Fastigheten Näs 1:37 har haft brygga på servitutområdet sedan 1940-talet.

I december 2015 beslutade nämnden att avvisa en ansökan om strandskyddsdispens för att restaurera bryggan tillhörande fastigheten Näs 1:37 inom servitutsområde (a) på fastigheten Näs 1:31 med motiveringen att den föreslagna bryggan inte stred mot något av förbuden i 7 kap. 15 § miljöbalken. Nämndens beslut innebär att den aktuella bryggan inte kräver strandskyddsdispens. När den aktuella bryggan restaurerades fanns ingen dokumenterad eller meddelad information om att det ikraftvarande kommunbeslutet återtagits eller ändrats. Fastigheten Näs 1:37 äger sedan år 1939 ett servitut som ger rätt att använda område (a) för anläggning av en mindre båtbygga samt badplats för husbehov. Officiälservitutet gäller alltså i sin helhet. Nämnden och länsstyrelsen har på ett regelvidrigt sätt ogiltigförklarat servitutet som fastigheten Näs 1:37 äger så att fastighetens lagstadgade rättigheter såsom rätt till utfartsväg, anläggning av mindre båtbygga och badplats till husbehov är ogiltiga.

När fastighetsägaren till Näs 1:31 fick information om nämndens beslut från år 2015 sände han ett brev till fastighetsägarna till Näs 1:37 med hot om rättsliga åtgärder ifall bryggan skulle uppföras. Detta föranledde Ulla Elmquist att se om det fanns möjlighet att få tillstånd till att uppföra en brygga inom servitutsområde (a) och hon ansökte om strandskyddsdispens för en nybyggnad av en brygga som skulle

anläggas inom servitutsområde (a) på fastigheten Näs 1:31. Nämnden beviljade strandskyddsdispens men beslutet överprövades av länsstyrelsen som hävde nämndens beslut om strandskyddsdispens. Mark- och miljödomstolen har fastställt länsstyrelsens beslut i mål M 1352-20. Avgörandet avsåg en brygga som dispens sökets för men som aldrig byggdes. Den upphävda dispensen avsåg alltså en annan brygga på en annan plats än den som nu är restaurerad.

Fastighetsägaren till Näs 1:31 har under flera år konsekvent hindrat och motarbetat varje tillfälle att restaurera bryggan som är kopplad till fastigheten Näs 1:37. I oktober 2020 gjorde markägaren till Näs 1:31 en anmälan till länsstyrelsen om att Ulla Elmqvist bedrivit olovlig vattenverksamhet samt överträtt bestämmelser om strandskydd. Detta är en falsk anklagelse. Ulla Elmqvist har ansökt om strandskyddsdispens men aldrig anlagt en brygga.

Den restaurerade bryggan ligger i ett tätt vassområde där det inte är möjligt att ta sig fram. Allmänheten kan inte färdas fritt inom strandområdet på grund av den täta vassen. Bryggan utgör tvärtom en möjlighet för allmänheten att fritt kunna använda vattenområdet. Alla som vistas i området har möjlighet att nyttja bryggan. Syftet med strandskyddet upprätthålls därför. Bryggan är placerad ca 8 meter från en annan brygga. Marken kan därför anses ianspråktagen. En eventuell rivning av bryggan har mycket större påverkan på miljön än att låta den vara kvar.

Karl de Vylder har till stöd för sin talan givit in servituskarta med text, länsstyrelsens beslut med rättelse, samhällsbyggnadsnämndens beslut den 16 januari 2015 samt köpekontrakt av Moderna bryggor.

DOMSKÄL

Inledningsvis kan konstateras att bryggan, som anlades år 2020, anlagts utan strandskyddsdispens samt att det på fastigheten Näs 1:31 råder strandskydd om 100 meter i vattnet och 300 meter på land. Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att bryggan är en sådan anläggning som hindrar eller

verkar avhållande på allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle fått färdas fritt och att dispens därför krävts enligt 7 kap. 15 § miljöbalken.

Karl de Vylder har till stöd för sin talan hänvisat till att kommunens samhällsbyggnadsnämnd i ett avvisningsbeslut 2015 funnit att en brygga på platsen inte strider mot strandskyddet och att det därför inte krävts strandskyddsdispens för den aktuella bryggan. Det har även framkommit att tidigare ägare till fastigheten Näs 1:37 ansökt om strandsskyddsdispens som beviljats av nämnden i april 2019. Såsom redovisas i länsstyrelsens beslut upphävdes emellertid dispensen av länsstyrelsen varefter mark- och miljödomstolen fastställde länsstyrelsens beslut (se dom den 15 maj 2020 i mål M 1352-20). Med anledning av mark- och miljödomstolens dom, som meddelats efter nämndens avvisningsbeslut 2015, där strandskyddsdispens inte medgavs för en brygga på platsen bedömer domstolen i likhet med länsstyrelsen att nämndens tidigare avvisningsbeslut år 2015 inte utgör något hinder mot det aktuella föreläggandet.

Karl de Vylder har även anfört att den tidigare ägaren Ulla Elmqvist aldrig lät uppföra någon brygga i enlighet med den då aktuella dispensansökan och att den nu aktuella bryggan har beställts av en av de nuvarande ägarna till fastigheten Näs 1:37. Han har även gett in ett köpeavtal från 2020 till stöd för detta.

Karl de Vylder har vidare gjort gällande att det föreligger en servitutsrätt att anlägga en brygga inom den norra delen av servitutsområde (a). Som länsstyrelsen framhåller i sitt beslut gäller miljöbalkens bestämmelser om strandskydd oavsett det förhållandet att det finns en servitutsrätt för brygga. Han har vidare uppgett att fastigheten Näs 1:37 haft en brygga på servitutsområdet sedan 1940-talet. Av det ingivna avslagsbeslutet från 2015 framgår dock att det i vart fall inte vid det tillfället fanns någon brygga på platsen. Där uppges endast att det tidigare funnits en brygga på platsen. Den nu aktuella bryggan kan således inte heller bedömas som en s.k ersättningsbrygga.

Mark- och miljödomstolen gör mot bakgrund av det anförda sammantaget ingen annan bedömning än den länsstyrelsen gjort i det överklagade beslutet, även med beaktande av vad Karl de Vylder nu har anført. Även om den nu aktuella bryggan som uppförts år 2020 inte är identisk med den för vilken dispens tidigare sökt av tidigare ägare, ändrar detta inte det förhållandet att det saknas erforderlig strandskyddsdispens för den brygga varom nu är fråga. Vad Karl de Vylder i övrigt anført utgör inte heller skäl att ändra det överklagade beslutet. Hans överklagande ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 4 augusti 2023.

Karin Frick

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har rådmannen Karin Frick, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Beatrice Titalii.



Karl de Vylder
Ombud: Olof de Vylder
Söråkersvägen 3
122 47 ENSKEDE

NACKA TINGSRÄTT

INKOM: 2023-04-20
MÅLNR: M 2954-23
AKTBIL: 3

Överklagande av beslut om föreläggande om undanröjande av brygga, fastigheten Näs 1:31 i Botkyrka kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och hälsoskydds nämnden i Botkyrka kommun beslutade den 2 juni 2022, delegationsbeslut § 2022-315, att

- 1) förelägga Karl de Vylder och Maria de Vylder Dernell att vid ett vite om 25 000 kr vardera undanröja den nordliga bryggan på fastigheten Näs 1:31 senast 6 månader efter att detta beslut vunnit laga kraft. Följs inte föreläggandet kan nämnden begära handräckning hos Kronofogdemyndigheten för verkställande av beslutet på Karl de Vylders och Maria de Vylder Dernells bekostnad.
- 2) förelägga Karl de Vylder och Maria de Vylder Dernell att iaktta följande försiktighetsmått på strandskiftet Näs 1:31:
 - a. arbete i vatten får inte utföras under tiden 1 april – 31 augusti.
 - b. om det finns risk för att grumling kan uppstå i samband med arbetena i vatten ska arbetsområdet avgränsas med lämplig flytläns försedd med nedhängande geotextil som sluter tätt an mot botten.
 - c. rivningsmassor ska omhändertaras enligt gällande regler. Enligt miljöbalken (1998:808) ska den som hanterar avfall se till att hanteringen inte skadar eller orsakar risk för skada på människors hälsa eller miljön. Eventuellt grovavfall, elavfall och farligt avfall som uppstår vid rivning ska lämnas till en återvinningscentral (ÅVC). Avfall får inte dumpas eller förbrännas.
- 3) förbjuda Karl de Vylder och Maria de Vylder Dernell att vidta privatiserande åtgärder på strandskiftet på Näs 1:31 då skiftet är allemansrättsligt tillgänglig.

- 4) förelägga Karl de Vylder och Maria de Vylder Dernell att senast två veckor efter det att punkt 1 fullföljts, skicka bilder till nämnden som styrker att föreläggandet utförts.

I beslutet anges bland annat följande.

Aktuell brygga anlades under 2020 och har ingen gällande strandskyddsdispens. På fastigheten Näs 1:31, där aktuell brygga är uppförd, råder strandskydd om 100 meter i vattnet och 300 meter på land.

Samhällsbyggnadsnämnden i Botkyrka kommun beslutade den 9 april 2019, §141, att medge strandskyddsdispens för nybyggnad av brygga. Länsstyrelsen upphävde samhällsbyggnadsnämndens beslut om att medge strandskyddsdispens. Beslutet från Länsstyrelsen överklagades. I dom M 1352-20, 2020-05-15, avslog Mark- och miljödomstolen överklagandet.

Nämnden fattade den 16 juni 2021 delegationsbeslut § 2021-363. Av beslutet framgick att nämnden förelade fastighetsägarna att avlägsna den nordliga bryggan på fastigheten Näs 1:31. Tillsynsmyndigheten har inte fått in några uppgifter om att bryggan skulle vara undanröjd och gör därför bedömningen att nämnden har fog för att förelägga Karl de Vylder och Maria de Vylder Dernell med vite om att vidta åtgärder.

Nämnden anser att det är motiverat att förena föreläggandet med vite för att miljöbalkens regler ska efterlevas. Det finns därför skäl att förena föreläggandet med ett vite om 25 000 kr vardera.

Karl de Vylder har överklagat beslutet och yrkar, som det får förstås, att det ska upphävas. I huvudsak anför han följande.

Fastighetsägarna till Näs 1:37 har i enlighet med ett officialservitut från 1939 och kommunens beslut den 16 januari 2015 (SBN 2014-00034) anlagt en brygga inom servitutsområde (a). Ulla Elmquist ansökte om strandskyddsdispens för nybyggnad av en brygga inom den norra delen av servitutsområde (a). Kommunen beviljade strandskyddsdispens för bryggan den 9 april 2019. Länsstyrelsen överprövade dispensen och avvisade den i ett beslut den 15 januari 2020. Vid en kontroll av dokumentet är det uppenbart att texten är kopierad från något annat protokoll då det i detta beslut står att man upphäver nämndens beslut i Norrtälje kommun. Beslutet är såvitt han förstår ogiltigt. Beslutet överklagades till Mark- och miljödomstolen och de har i dom M 1252-20 den 15 maj 2020 vidimerat länsstyrelsens beslut.

Hasse Häggström gör genom sin advokat en anmälan till Länsstyrelsen om Ulla Elmqvists olovliga vattenverksamhet samt överträdelse av bestämmelser om strandskydd. Detta är en falsk anklagelse då Ulla Elmqvist inte är beställare eller ansvarig för att ha byggt någon brygga och därmed inte gjort någon vattenverksamhet eller överträtt någon bestämmelse angående strandskydd.

I samband med Häggströms anmälan gör Länsstyrelsen ett platsbesök den 15 april 2021 och bedömde då att bryggan följde de riktlinjer som var beskrivna och att skillnaden i bredd inte var av den arten att ett föreläggande ur ett vattenperspektiv kan göras. Då kommunen är initialt ansvarig för strandskyddsdispenser så överförde Länsstyrelsen ärendet till kommunen i de delar som är kopplade till strandskyddet. Länsstyrelsen avslutade ärendet utan ytterligare åtgärd.

Miljöenheten inom Botkyrka kommun fick kännedom om ovanstående anmälan. Handläggarna överförde då, på eget bevåg, Häggströms anmälan av Ulla Elmqvist till nuvarande ägare till Näs 1:37, Maria de Vylder Dernell och Karl de Vylder.

Det är ytterst anmärkningsvärt att man inom en kommun kan flytta en anmälan från någon till någon annan utan delgivande information.

Enligt lantmäteriets tolkning av officialservitutet, som gäller område (a) så är Näs 1:31 den tjänande fastigheten och Näs 1:37 den härskande fastigheten inom området. Den tjänande fastigheten får inte hindra den härskande fastigheten att nyttja sina rättigheter och den härskande fastigheten får inte göra annat än vad som står i servitutet.

Motivering till beslutet

Enligt Länsstyrelsens mening är den aktuella bryggan en sådan anläggning som hindrar eller verkar avhållande på allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Enligt 7 kap. 15 § miljöbalken får en sådan anläggning inte utföras inom ett strandskyddat område om inte dispens har lämnats. Av handlingarna i ärendet framgår inte annat än att någon dispens för bryggan inte har medgetts. Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun har därmed haft fog för sitt föreläggande att bryggan ska rivas.

Kommunens samhällsbyggnadsnämnd har visserligen i ett beslut den 27 januari 2015 funnit att en brygga på platsen inte strider mot strandskyddet. Länsstyrelsen har emellertid efter detta upphävt en meddelad dispens för en brygga på platsen och Mark- och miljödomstolen har fastställt upphävandet (mål M 1352-20 den 15 maj

2020). Enligt Länsstyrelsens mening medför därför inte nämndens beslut från 2015 att det nu är oskäligt att förelägga om ett borttagande av bryggan.

Karl de Vylder anför att bryggan har uppförts med stöd av ett servitut. Länsstyrelsen tar inte ställning till innebörden av detta, men konstaterar att bestämmelserna i miljöbalken gäller oavsett den eventuella rätt som ges i ett servitut. Det överklagande föreläggandet påverkas således inte av detta servitut.

Vid den proportionalitetsbedömning som ska göras enligt 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att det enskilda intresset att få behålla vad som olovligen anordnats inte väger tyngre än allmänhetens intresse av att syftet med strandskyddet upprätthålls. Föreläggandet om borttagande av bryggan är enligt Länsstyrelsen inte oproportionerligt ingripande. Det föreskrivna vitet får anses vara väl avvägt. Likaså de föreskrivna försiktighetsmått.

Sammanfattningsvis finner Länsstyrelsen att vad Karl de Vylder har anført i sitt överklagande inte kan leda till att nämndens beslut ska upphävas. Överklagandet ska därför avslås.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 13 och 14 §§ miljöbalken råder strandskydd vid havet och vid insjöar och vattendrag. På den aktuella platsen gäller ett utvidgat strandskydd intill 300 meter från strandlinjen på land samt 100 meter över vatten.

Av 7 kap. 15 § miljöbalken framgår bl.a. att inom strandskyddsområde får inte anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt eller åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Av 7 kap. 25 § miljöbalken framgår att vid prövning av frågor om bl.a. strandskydd ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på t.ex. en strandskyddsbestämmelse får därför inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i ett enskilt fall meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd

av balken ska efterlevas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Enligt 26 kap. 14 § miljöbalken får beslut om förelägganden eller förbud förenas med vite.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av länsassessor Jörgen Warstrand.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun, sbf@botkyrka.se

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Vid förenklad delgivning anses du ha tagit del av beslutet två veckor efter att Länsstyrelsen skickade beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 32816-2022.



Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.



NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-06-13
meddelad i
Nacka

Mål nr M 966-23



PARTER

Klagande

Katja Kautto
Rödhakevägen 51
147 70 Grödinge

Motparter

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun
147 85 Tumba

2. Riksbyggen Brf Vårstahus nr 3,

Ombud: Advokat Andreas Hagen
Advokatfirman Inter AB
Box 87
101 21 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2023-01-16 i ärende nr 505-43147-2022, se bilaga 1

SAKEN

Tillsyn avseende fukt och mögel på fastigheten Vårsta 2:138, Botkyrka kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 822539

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 69 131 07 Nacka	Sicklastråket 1	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se		måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Den 20 juli 2021 inkom Katja Kautto med ett klagomål om förekomst av fukt och mögel i byggnaden på fastigheten Vårsta 1:138 i Botkyrka kommun. Med anledning av klagomålet förelade miljö- och hälsoskyddsnämnden Riksbyggen Bostadsrättsförening Vårstahus nr 3 (föreningen) att vidta ett antal åtgärder. Dessa bestod i huvudsak av att sanera fukt- och mikrobiella skador, att avfukta fuktskadat material, att beskriva skadornas orsaker, att dokumentera skadorna, saneringsåtgärderna och vidtagna förebyggande åtgärder samt att redovisa resultat från fuktmätning och från luftflödemätning som visar hur bostadens luftflöden förhåller sig till Folkhälsomyndighetens allmänna råd om ventilation. Slutligen förelades föreningen att ordna med ersättningsbostad under den tid sanering pågick.

Den 23 maj 2022 inom en skriftlig redovisning från föreningen som svar på nämndens föreläggande. Katja Kautto fick tillfälle att yttra sig över redovisningen och invände att föreningen varken fastställt hälsoriskerna ordentligt eller utfört ett tillräckligt arbete. Nämnden bedömde dock att föreningen följt föreläggandet och att det inte fanns skäl att anta att någon olägenhet i miljöbalkens mening kvarstod. Nämnden beslutade den 15 juli 2022 att lämna Katja Kauttos klagomål avseende fukt och mögel utan ytterligare åtgärd. Katja Kautto överklagade nämndens beslut till länsstyrelsen som avslog hennes överklagande samt avvisade ett antal yrkanden. Katja Kautti har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen. Hon har dock inte överklagat länsstyrelsens beslut i de delar som länsstyrelsen avvisat hennes yrkanden.

YRKANDEN

Katja Kautto har yrkat att mark- och miljödomstolen ska bifalla hennes vid länsstyrelsen förda talan, dvs. att nämndens föreläggande gentemot nämnden ska gälla även fortsättningsvis och att detta ska förenas med vite.

Föreningen har motsatt sig ändring av nämndens beslut.

UTVECKLING AV TALAN

Katja Kautto

Länsstyrelsen har inte tagit hänsyn till alla handlingar som hon gett in. Varken nämnden eller länsstyrelsen har beaktat helheten i hennes klagomål och de utredningar, provtagningar och teknisk utredning som visar att hennes bostad är fortsatt kontaminerad. Spridning pågår i hela bostaden. Spridning sker även luftburet via ventilationen.

Hon har gett in en utredning som visar att den av föreningen utförda utredningen har allvarliga brister och att vidtagna åtgärder inte utförts med den sakkunskap som krävs. Av fotografier inifrån hennes bostad framgår att saneringsarbetet inte är färdigställt och att hon därmed är förhindrad att vistas i bostaden.

Katja Kautto har till stöd för sin talan gett in ett omfattande material bestående av dokument, filmer, fotografier och ljudinspelningar. Av ett utlåtande från Pumpsnabben AB daterat den 7 mars 2023 framgår att företaget utrett och utvärderat bostaden och kommit fram till att det är fara för ohälsa om man vistas eller bor i lägenheten.

Nämnden har inte inkommit med något yttrande.

Föreningen

Det är inte klagandens besvär eller sjukdomsbild som ska vara vägledande för nämndens arbete. Det som i stället ska vara relevant för bedömningen är riktvärdena enligt de allmänna råden. Av det allmänna rådet om fukt och mikroorganismer framgår att provtagningar kan vara ett komplement vid inspektioner och undersökningar. Ett ställningstagande i frågan om olägenhet för människors hälsa föreligger bör dock inte enbart grundas på underlaget från provtagningar och analyser. Mätningar ska inte användas för att bedöma förekomsten av olägenhet eller ej eftersom det saknas mätmetoder och mätningar vars resultat normalt kan kopplas till medicinsk ohälsa.

Föreningen har gett in en utredning som visar att föreningen har uppfyllt samtliga punkter i nämndens föreläggande och att det inte bedöms föreligga risk för olägenheter för människors hälsa vare sig med avseende på fukt och mikroorganismer eller med avseende på bristande ventilation.

Avfuktning har utförts och en verifierande mätning är utförd av Humidus den 1 mars 2022 som visar att fuktkritiska värden ej överskrids. Av i målet ingivna fotografier framgår att det återstår att lägga golv och lister på undervåningen. Detta arbete har inte kunnat utföras eftersom Katja Kautto inte gjort de val av golv som föreningens entreprenörer vid upprepade tillfällen bett henne att återkomma med svar på. Lister kommer att monteras efter att golv har lagts.

Föreningen har gett in e-postkorrespondens avseende val av golv.

DOMSKÄL

Frågan i målet om nämnden haft fog för att avsluta det tillsynsärende som avsett klagomål om fukt och mögel i Katja Kauttos bostad, utan ytterligare åtgärder. Det är i målet utrett att det har förelagat olägenheter, bestående av fukt och mögel, i Katja Kauttos bostad till följd av en tidigare vattenskada. Dessa olägenheter föranledde nämnden att förelägga föreningen att utreda orsaken till problemen, vidta åtgärder så att dessa problem inte uppkommer på nytt samt sanera bostaden. Den fråga som mark- och miljödomstolen nu har att ta ställning till är om de olägenheter som förelåg är åtgärdade eller om det finns pågående olägenheter till följd av fukt och mögel. Domstolen delar därmed länsstyrelsens uppfattning i frågan om vad som är prövningsramen i detta ärende.

Som tidigare nämnts finns det ett mycket omfattande underlag i ärendet som i huvudsak utgörs av material ingivet av Katja Kautto. Det underlag som domstolen bedömt vara av störst vikt för bedömningen av målet är föreningens utredning av Aquademica daterad den 23 maj 2022 och rapporter från Humidus från april 2016, april 2021, november 2021 och mars 2022 samt den utredning som Katja Kautto har från Pumpsabben AB samt provanalyser från Eurofins.

Av utredningen från Aquademica framgår att problemen med fukt och mögelpåväxt på bottenvåningen bedöms ha orsakats dels av fuktinträngning till följd av att dagvattnet felaktigt anslutits till dräneringssystemet, dels av brister i utförande vid betongplattan. Aquademica har beskrivit vilka åtgärder som vidtagits för att förhindra att problemet ska uppstå på nytt. Vidare har det skett en bedömning av ventilationen av vilken det framgår att samtliga rum är ventilerade, att det finns anordningar för överluft och att luften strömmar åt rätt håll. När det gäller fukt framgår att avfuktning har skett. En verifierande mätning har utförts av Humidus i mars 2022 som visar att fuktkritiska värden inte överskrids. Av Aquademicas utredning framgår vidare att toppsning utförts som visar nivåer av mögelsporer som understiger vad som är normalt förekommande i inomhusmiljö. Det framgår också att badrummet byggts om med ett luftmellanrum mellan badrumsvägg och yttervägg. Av fotografier i ärendet framgår att omfattande byggnadsåtgärder har skett i radhusets bottenvåning där ytskikt på golv och väggar tagits bort.

Domstolen delar underinstansernas uppfattning att föreningens utredning är sakkunnigt utförd. Domstolen anser i likhet med länsstyrelsen att den utredning som Katja Kautto har gett in inte visar att det finns en pågående fukt- och mögelskada i bostaden. I stället delar domstolen underinstansernas bedömning att den fukt- och mögelskada som utgjort grunden för klagomålsärendet är åtgärdad. Underlaget i målet visar att det vid tidpunkten för nämndens beslut inte fanns anledning att vidta några ytterligare åtgärder till följd av fukt, mögel eller bristfällig ventilation i Katja Kauttos bostad.

De fotografier som Kajsas Kautto har gett in visar att det vid tidpunkten för fotografierna kvarstod vissa åtgärder för föreningen att utföra såsom inläggande av golv och lister. Även om det kvarstår vissa byggnadsåtgärder har nämnden varit oförhindrad att avsluta tillsynsärendet så länge som det kan visas att den tidigare olägenheten är åtgärdad. Domstolen anser också att föreningen har gett en godtagbar förklaring till varför dessa åtgärder inte kunnat utföras. Föreningen har inte heller motsatt sig att lägga in nya golv och lister.

Sammantaget anser domstolen att nämnden har haft fog för att avsluta tillsyns-
ärendet utan ytterligare åtgärder. Om det längre fram visar sig att problemen
återkommer är Katja Kautto oförhindrad att på nytt vända sig till nämnden.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 4 juli 2023.

Malin Wik

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Malin Wik, ordförande, och
tekniska rådet Christina Borg. Föredragande har varit tingsnotarien William Lundin.



Katja Kautto
katja.kautto@gmail.com

NACKA TINGSRÄTT

INKOM: 2023-02-09
MÅLNR: M 966-23
AKTBIL: 2

Överklagande av beslut att lämna klagomål gällande fukt och mögel utan ytterligare åtgärd på fastigheten Vårsta 2:138, Botkyrka kommun

Beslut

Länsstyrelsen avvisar Katja Kauttos yrkande om ersättning för ersättningsbostad och andra kostnader, yrkande om att länsstyrelsen ska begära in redogörelse från nämnden av vilka handlingar som har lämnats ut i ärendet samt redogörelse för vem som har begärt ut handlingarna, att länsstyrelsen ska begära in alla handlingar i ärendet från kommunen samt Katja Kauttos yrkande om skadestånd gentemot miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun.

Länsstyrelsen avslår överklagandet i övrigt.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Den 20 juli 2021 inkom Katja Kautto med ett klagomål på fukt och mögel på fastigheten Vårsta 2:138 med adressen Rödhakevägen 51 till miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun (nämnden) beslutade den 12 november 2021 i delegationsbeslut § 2021-617 att förelägga Riksbyggen Bostadsrättsförening Vårstahus nr 3 (föreningen) att

1. sanering ska vidtas omgående av fukt- och mikrobiella skador under samtidig utredning av skadornas omfattning.

- a) Bedömning av skadeutbredning och saneringsmetod/saneringsomfattning skall utföras av en sakkunnig oberoende part. Arbetet ska dokumenteras löpande under saneringens utförande och redovisas skriftligen i veckorapporter till miljöenheten.
 - b) skadesanering ska utföras på ett betryggande sätt för att motverka ökade hälsorisker för boende. Försiktighetsmått ska vidtas på ett sådant sätt att mögelsporer och damm inte sprids utanför saneringsområdet eller via ventilationsanläggningen.
 - c) avfuktning utförs av fuktskadat material innan återställning med nya ytskikt och material.
 - d) föreningen ansvarar för saneringsstädning efter utförd sanering.
2. När arbetet är färdigställt ska detta sammanställas i en skriftlig skadedokumentation som också ska innehålla
- a) en fotodokumentation samt erforderliga skisser, provtagningar etc. för att beskriva såväl skadans som saneringens omfattning samt att denna varit tillräcklig.
 - b) protokoll från utförd fuktmätning som visar att fuktnivåerna ligger under kritiska nivåer på tidigare fuktskadat material ska bifogas.
 - c) beskrivning av skadornas orsaker.
 - d) beskrivning av vilka förebyggande åtgärder som vidtagits för att fukt- och mikrobiella skador inte ska uppstå på nytt.
3. Redovisa resultat från luftflödesmätning på Rödhakevägen 51. Redovisningen ska visa hur bostadens luftflöden förhåller sig till Folkhälso-myndighetens allmänna råd om ventilation (FoHMFS 2014:18).

Utredning och sanering av fukt- och mikrobiella skador samt kontroll av ventilation ska utföras av en fackman avseende fukt- och mikrobiella skador och ventilation (t.ex. byggdoktor). Fackmannen ska leda, kontrollera samt ansvara för att fortlöpande göra bedömningar om skadans omfattning. Fackmannen ska även svara för att saneringens omfattning blir tillräcklig så att inte risk för olägenhet för människors hälsa uppstår till följd av otillräcklig utförd sanering.

Nämnden förelade föreningen vidare i delegationsbeslut § 2021-618 följande.

1. Att innan utredning och sanering av fukt- och mikrobiellt skadat material påbörjas på Rödhakevägen 51, tillhandahålla ersättningsboende (evakueringslägenhet eller liknande) för de boende. Erbjudandet ska avse hela tidsperioden då utredning och sanering pågår, fram till dess att en oberoende sakkunnig inom området lämnar ett skriftligt utlåtande om att det inte utgör någon risk för olägenhet för människors hälsa att vistas stadigvarande i bostaden, så att återflyttning kan ske. Ersättningsbostaden ska vara lokaliserad inom Stockholmsområdet eller dess kranskommuner och åtminstone uppfylla normal standard för vandrarhem. Detta innebär att de boende ska ha tillgång till
 - a) kontinuerlig uppvärmning
 - b) varmt och kallt vatten för hushåll och hygien.
 - c) anordning för personlig hygien, omfattande toalett, handfat samt bad- och duschmöjligheter.
 - d) försörjning med elektrisk ström för normal hushållsförbrukning.
 - e) utrustning för att värma eller tillaga mat samt kylskåp.
 - f) möbler m.m. i form av sängar, madrasser, bord och stolar.
 - g) boendet får inte ha sådana brister i fråga om hållfasthet, brandsäkerhet eller sanitära förhållanden som inte skäligen kan godtas.

Föreningen överklagade besluten till länsstyrelsen, som den 27 januari 2022, dnr. 505-81948-2021 och dnr. 505-81950-2021, beslutade att avslå överklagandena. Länsstyrelsens beslut överklagades till mark- och miljödomstolen som den 21 juni 2022 avlog överklagandena, mål nr. M 1492-22 och M 1493-22. Mark- och miljödomstolens domar överklagades inte.

Nu överklagat beslut

Nämnden beslutade den 15 juli 2022, dnr. 2021-1247, delegationsbeslut § 2022-394, att lämna klagomål från Katja Kautto utan ytterligare åtgärd gällande fukt och mögel.

Beslutet motiverades i huvudsak enligt följande. Den 23 maj 2022 inkom en skriftlig redovisning som svar på föreläggandena från föreningen. Utförandet av utredningen har gjorts av Aquadematica som bedömts av nämnden som sakkunnig fackman. Av rapporten framkommer bl.a. följande. Ett flertal undersökningar har gjorts för att klargöra skadebilden. Vad gäller orsaken till skadorna framgår det att otätheter förekommit vid dels rörgenomföringar, dels att dräneringssystemet bräddat över i samband med kraftig nederbörd.

Orsaken till bräddningen är att ett stuprör från det aktuella huset kopplats till regnvattensystemet men även att det kommunala dagvattennätet är ihopkopplat med regnvattenssystemet. Vid kraftig nederbörd har detta fått till följd att vattennivån i marken stigit så att fritt vatten stigit upp över betongplattan där vatten sedan, på grund av bristfälligt utförande, läckt in i huset och orsakat fuktskador. Spillvattensystemet har filmats i maj 2022 och det har då visats att systemet var utan anmärkning, det vill säga tätt och utan läckage eller överföring till regnvattensystemet. Filmning skedde inifrån huset (badrummet på källarplan) och till utan-för huset om cirka 15-20 meter i spillvattensystemet. Filmning har skett av hela spillvattensystemet i fastigheten. Allt skadat material har tagits bort och att boende inte har vistats i bostaden under saneringen. Saneringsstäd har utförts. Den 11 november 2021 gjordes en mätning som visar att fuktkritiska värden ej överskrids. Utöver det bedöms samtliga rum vara ventilerade, friskluft tillförs i rum med högst krav på renhet och anordningar för överluft finns. Av bedömningen framgår också att i samband med färdigställandet ska samtliga uteluftsdon demonteras och rengöras samt att luftflöden kontrollmäts efter rengöringen. Detta förutsätts även dokumenteras så att ventilationen justeras in för att uppnå kraven på uteluftsflöde enligt Folkhälsomyndighetens allmänna råd om ventilation, FoHMFS 2014:18. – Den 11 juli 2022 inkom ett utlåtande från Johan Lindell, servicetekniker från Ståthöga MA Teknik, å klagandens vägnar. Enligt utlåtandet har Johan gjort bedömningen att Aquademica inte fastställt hälsoriskerna ordentligt, att tätningen av kulverten inte är ordentligt gjord samt att man inte schaktat ut ordentligt för att kunna notera om det finns rörkopplingar som kan orsaka övertryck i klagandes bostad. Den 12 juli 2022 inkom Aquademica med synpunkter på Johan Lindells utlåtande. Synpunkterna som inkommit var i huvudsak följande: Vid bedömning av om det kan anses föreligga risk för olägenhet för människors hälsa så tillämpas Folkhälsomyndighetens allmänna råd. I detta fall det allmänna rådet om fukt och mikroorganismer, FoHMFS 2014:14 och det allmänna rådet om ventilation, FoHMFS 2014:18 som har tillämpats. Den skriftliga redovisningen som skickats in till nämnden den 25 maj har berört samtliga punkter i föreläggandet. – Nämnden gör bedömningen att föreningen har följt delegationsbeslut § 2021-617 genom att skriftligen redovisa utredning och sanering av fukt- och mikrobiella skador samt utfört kontroll av ventilation. Föreningen redovisar även att de vidtagit förebyggande åtgärder för att fukt- och mikrobiella skador inte ska uppstå på nytt. Detta har utförts av sakkunnig fackman. Nämndens bedömning är att det därmed inte finns skäl att anta att någon olägenhet i miljöbalkens mening kvarstår i bostaden.

Katja Kautto har överklagat nämndens beslut. Hon yrkar att det överklagade beslutet ska upphävas, att nämndens förelägganden gentemot föreningen jämlikt delegationsbeslut § 2021-617 och § 2021-618 (dnr 2021-1247) var och ett för sig ska förenas med vite, att länsstyrelsen omgående ska besluta att föreningen retroaktivt ska ersätta

hennes för evakuering för månaderna juli 2022 till och med december 2022 (6 x 15 500 kronor = 93 000 kronor), att fastighetsägaren ska ersätta henne för alla de omkostnader hon har haft för utredningar och entreprenader samt för att motverka skada på egendom. Hon yrkar fortsatt evakuering ersättning på obestämd tid. Hon yrkar att fastighetsägaren ska bekosta en ny röranläggning. Hon yrkar även att länsstyrelsen ska begära in redogörelse från nämnden av vilka handlingar de har lämnat ut i ärendet samt redogörelse för vem som har begärt ut handlingarna samt att länsstyrelsen begär in alla handlingar, skrivelser, rapporter, uppdragsbekräftelsen beskrivningar, inspektionsbesök med datum som nämnden varit delaktig i och att alla mail separat sparas på en USB-sticka. Vidare yrkar hon skadestånd för brister hon drabbas av genom nämndens brist på kommunikering.

Vad gäller den aktuella skadan har hon i huvudsak anfört följande till stöd för sin talan. Nämnden har brutit i sin handläggning av ärendet. I och med att nämndens förelägganden mot föreningen har vunnit laga kraft är föreningen skyldig att efterfölja och uppfylla desamma samt nämnden har som tillsynsmyndighet skyldighet att tillse att så också sker. Föreningen har låtit utesluta alternativa möjliga orsaker till inomhusmiljöns problembild och istället lagt ursprunglig hypotetisk, och aldrig verifierad, orsak till grund för omfattning av arbete som låtit utföras på fastigheten. Det är möjligt att den orsak som föreningen redovisat för har varit en del av problembilden, men den utesluter definitivt inte andra minst lika tänkbara orsaker. Vidare uppvisar föreningens arbeten på fastigheten icke fackmässiga lösningar som behöver göras om. Viss sanering (dock bristfällig) påbörjades under våren. Den sanering som har varit är inte i det närmaste tillräcklig. Det kvarstår fukt- och mikrobiella skador. I vart fall har inte föreningen påvisat att så inte är fallet. För att rätteligen ens kunna uttala sig om orsaken skulle en betydligt mer omfattande utredning behöva göras, samt sådan utredning har också att följas och inspekteras av oberoende sakkunnig med fortlöpande bedömningar (som föreläggandet också föreskriver) – inte som Per Eric Hjelmers blotta besök vid ett enda tillfälle om 15 minuter och på det enbart lämnade andrahandsuppgifter från partiska och icke sakkunniga andra aktörer. Problembilden är sannolikt betydligt större än den föreningen och anlita sakkunnig har redogjort för. I vart fall har inte undersökningar gjorts och redovisning inlämnats som uppvisar att tillkommande/alternativa orsaker kan uteslutas. Någon form av utredning av skadornas omfattning, i sammanhanget ens värd namnet "utredning", har inte skett och har givet inte heller redovisats för. Föreningen finnes istället ha vidtagit och redovisat för icke verifierade hypoteser om skadans omfattning. Av föreningen anlita sakkunnig från Aquademica har kommenterat föreläggandets beslutspunkt enligt följande: "Ett flertal undersökningar har klargjort skadeutbredningen. Saneringen har utförts enligt denna och dokumentation, förutom denna rapport, har skickats in till miljöenheten." Detta påstående är delvis felaktigt, delvis missvisande, samt ger inte fullgott besked om efterföljt/uppfyllt föreläggande. Han har

inte själv genomfört påstådda undersökningar och inte heller följt desamma. Han har genomfört ett högst begränsat platsbesök på fastigheten, blott cirka 15 minuter, och först den 3 maj 2022.

Föreningens projektledare får förstås vara en av föreningen anlita konsult att å föreningens vägnar hantera nämndens förelägganden mot föreningen och efterföljande/uppfillande av desamma, eller som han själv beskriver det "teknisk rådgivare på uppdrag av föreningen", samt "Representant för Brf Vårstahus 3". Det framgår med tydlighet att han har agerat helt och kontinuerligt i föreningens intresse, att han är och/eller har att uppfattas som föreningens "ombud" då han i mycket fört föreningens talan, och att han definitivt inte är en "sakkunnig oberoende part". Föreningen har inte, enligt nämnden, kommunicerat regelbundet vare sig till henne eller till nämnden. Inte heller nämnden har varit transparent i ärendets händelser. Föreningen har godkänt ersättningsboende som hon själv har anordnat, men ändå inte ersatt klaganden för dessa kostnader vilket föreningen har att göra för tid som varit och fram till dess att föreningen kan säkerställa att ingen olägenhet för hennes hälsa kvarstår och allt är återställt. I föreningens veckorapport 2022-03-11 bekräftas att ventilationen inte fungerar. Att ventilationen inte fungerar som den ska har fastställts sedan länge. Föreningen har därefter inte på något sätt kommit till rätta med och/eller ens på erforderligt vis undersökt och redovisat för ventilationsproblematiken och åtgärdandet av densamma. Vad gäller det av föreningen åberopade mätprotokollet ger detta i sig inget närmare besked om skadeutbredning och saneringsmetod/ saneringsomfattning. Vad särskilt gäller av ALS analyserat prov är det blott 2 prov som analyserats och det är oklart vem som tagit av ALS analyserade prover och var dessa har tagits (analyscertifikat saknas). Någon sakkunnig oberoende part har inte har utfört bedömning av skadeutbredning och saneringsmetod/ saneringsomfattning. Sakkunnig oberoende part har inte har redovisat för dokumenterat löpande arbete under saneringens utförande. Det saknas redovisning för åtskilliga veckor som fortlöpt sedan föreläggandet. De veckorapporter som ingivits är i mycket bristfälliga. Situationen är alarmerande. Kemiska emissioner och nedbrytning fortgår. Avluftningsröret läcker fortsatt spillvatten. Allvarliga risker fortgår i bostaden och yttre miljön. Hela fastigheten står på fritt vatten. Bengt Dahlgren – byggdoktor och ingenjör, har redan förmedlat att risker kommer att fortgå så länge skadorna inte åtgärdas i sin helhet. Det finns brister i VA-ledningarna. Kommunens VA-enhet tar inte ansvar för medborgarna. Sättning, sprickor och otätheter i hela byggnaden invändigt har aldrig åtgärdats. Det finns skäl att tro att det utövats jäv och korruption från styrelsens, nämndens och VA-enhetens sida.

Katja Kautto har anlita en sakkunnig, **Johan Lindell**, Pumpsnaabben AB. Johan Lindell har anfört bl.a. följande. Faktiska och bristande förhållanden har konstaterats som inte har åtgärdats, såsom ej fullgod tätning av kulvert genom källarvägg, felaktigt placerat dräneringsrör m.m. Det föreligger uppenbara brister i föreningens efterföljande/uppfillande av föreläggandet om sanering av fukt- och

mikrobiella skador samt utredning av ventilationen. Långvarig ohälsa med obehöriga entreprenörer som får uppdrag om att utreda, bedöma som sedan ligger även till grund för vilka åtgärder som tillsätts. Enligt behöriga fackmän, tekniker, är det fel redan i att bedömningarna ej blir fackmannamässigt utförda. Som får förstås leder till fel otillräckliga, bristfälliga åtgärder samt även helt uteblivna åtgärder. Klaganden med barn har påtalat besvär, fel och brister, men utan att ha blivit vare sig fått hjälp eller blivit tagen på allvar. Det fortgår fullskalig kontaminering och spridning av luftburna mögel, kemikalier och bakterier. Inomhusluften är farlig då samma luft stagnerar i miljön som den gjort sedan 2015, ihop med att farlig fukt finns fortsatt samt en okontrollerad vandring genomträngning in i bostaden utifrån kommande med otäta, ej utredda VA-rör. Dessa avger mycket farliga gaser, ämnen som klassas som allvarliga. Stuprör är fortfarande fel påkopplade, vilket medför ett oerhört högt tryck på dagvattennätet. De har borrarat genom betongplatta, golv inomhus för att komma åt grus och sten under plattan för att skicka på analys. Två utrymmen/rum har borrarats i – ett barnrum och det andra rummet är där kulvertledning med 6 rör genom väggen. De har också placerat ut kalibrerade pumpar för luftprovsmätningar från Eurofins för inomhusluften med utökade prover då fastställandet varit primärt för att påvisa motsatsen till Aquademicas redogörelse om att ohälsa inte förekommer i aktuell bostad. Materialprover har också tagits. Eurofins labanalyser har påvisat allt för höga värden för att kunna bo i. Aquademica talar aldrig om möglet, hur det har uppstått och varifrån det kommer. Först då sådant förfarande har ägt rum kan utlåtande från sådan sakkunnig ens kunna avsluta fortsatt gällande föreläggande om evakuering mot föreningen. Med hänvisning till vad som anförts ovan ska föreläggandet om evakuering fortsatt gälla. Vidare har nämnden att fortsatt utöva tillsyn om föreläggandets uppfyllande. Dessutom, beaktande förekommande brister avseende efterföljande/uppfyllande av föreläggandet om sanering av fukt- och mikrobiella skador samt utredning av ventilationen samt fortsatt uppenbar risk för att föreningen fortsatt inte efterföljer/uppfyller något av föreläggandena, är det motiverat med vitesföreläggande mot föreningen. Utmed husvägg RH 51 där man grävt fram och frilagt kulvertledning har man inte säkerställt kopplingar genomföringar som man bör genom väggen. Man har istället återigen strukit på bitumen över värmerör och vägg och nu återfyllt med gammalfyllning mot vägg. Att använda bitumen på värmerören är helt förkastligt. Bitumen tål inte värme. Det är dessutom giftigt och blir simmigt flytande och tränger in genom vägg in i bostad som där bildar giftig gas i bostadsytorna där människor bor och vistas. Det pågår en kemisk nedbrytning av betongplatta alkaliskfukt/limförtvålning samt under betongplatta finns fritt vatten flytande med mikrobiell, samt bakteriell tillväxt påvisad även med enterokocker och E. coli-bakterier.

Katja Kautto har anlitat Eurofins för provtagning. Prover från olika delar av bostaden har skickats för mätning av ett visst antal ämnen.

Den 20 december 2022 inkom Katja Kautto till länsstyrelsen med provsvar och analysrapporter från Eurofins.

Motivering till beslutet

Katja Kautto inkom den 30 december 2022 med ett yrkande om inhibition i ärendet. Länsstyrelsen fattar nu slutligt beslut i sak, varför det saknas skäl att ta ställning särskilt till inhibitionsyrkandet.

Länsstyrelsens prövningsram m.m.

Den fråga som länsstyrelsen har att ta ställning till i förevarande ärende är om nämnden har haft fog för det överklagade beslutet.

Utgångspunkten för länsstyrelsens prövning är de förhållanden som rådde vid tidpunkten för nämndens beslut. Avgörande för detta ärendes utgång är om handlingarna i ärendet tyder på att det finns en olägenhet i miljöbalkens mening i form av fukt och mögel i bostaden på fastigheten Vårsta 2:138. Som underlag för länsstyrelsens prövning ingår de handlingar som funnits hos nämnden i ärendet, och som överlämnas i samband med överklagandet till länsstyrelsen. Handlingarna diarieförs i länsstyrelsens ärendehanteringssystem. Länsstyrelsen finner inte skäl att begära in ytterligare komplettering från nämnden och avvisar därför yrkandet om att länsstyrelsen ska begära in alla handlingar från kommunen.

Länsstyrelsen utövar inte tillsyn över nämndens handläggning. Det ingår inte i länsstyrelsens uppgift att kontrollera vem som har begärt ut allmänna handlingar, och vilka handlingar som har lämnats ut, hos nämnden. Länsstyrelsen avvisar därför yrkandet om att begära sådan redogörelse från nämnden.

Länsstyrelsen bedömer inte att vad som framkommit i ärendet visar att nämndens beslut har påverkats av jäv eller korrupcion. Länsstyrelsen finner inte att det i övrigt har framkommit något sådant handläggningsfel som medför att det överklagade beslutet ska upphävas.

Nämndens beslut utgör länsstyrelsens prövningsram, vilket innebär att länsstyrelsen endast kan ta ställning till frågor som har prövats i det överklagade beslutet. Det överklagade beslutet berör inte avtal gällande ersättningsbostad. Yrkande om ersättning för hyra av ersättningsbostad och andra kostnader kan inte prövas inom ramen för överklagandet av nämndens beslut, varför yrkandet om ersättning för kostnader ska avvisas. Inte heller kan länsstyrelsen pröva Katja Kauttos yrkande om skadestånd gentemot nämnden. Även detta yrkande ska avvisas.

Av provsvaren från Eurofins, resultatredovisning av kemiska analyser, provnummer 177-2022-10111046, elektroniskt signerad den 18 oktober 2022, framgår vidare att det uppmätts förhöjda halter av 1-butanol. Enligt länsstyrelsens mening kan det inte uteslutas att orsaken till dessa förhöjda halter har sitt ursprung i en emissionsskada, som i sin tur kan ha orsakats av att golvmattan har blivit fuktskadad. Enligt länsstyrelsens mening är en sådan eventuell emissionsskada en annan skada än den fukt- och mögelskada som denna prövning avser, och kan således inte heller prövas i detta ärende. – Det har vidare anförts att skadliga ämnen, såsom t.ex. bitumen, påverkar inomhusmiljön. Enligt länsstyrelsens mening är även detta en fråga som inte har prövats i det överklagade beslutet, och kan därför inte prövas av länsstyrelsen i detta ärende. Inte heller kan länsstyrelsen inom ramen för detta ärende, av samma anledning, ta ställning till det aktuella rörsystemets och dagvattennätets utformning.

Inledningsvis kan konstateras att det överklagade beslutet, samt tidigare beslut om föreläggande och ersättningsboende, är tillsynsbeslut – fattade med stöd av miljöbalkens bestämmelser. Tillsynsbeslut vinner inte negativ rättskraft på samma sätt som många andra typer av juridiska beslut. Detta innebär att en tillsynsmyndighet som har fattat ett tillsynsbeslut har möjlighet att fatta ett nytt beslut gällande samma sak om förhållandena förändras – även om det tidigare beslutet har vunnit laga kraft. Det faktum att ett föreläggande inte har efterföljts i alla delar utgör således inte hinder för nämnden att besluta att avsluta ärendet, om det kan visas att någon olägenhet inte längre förekommer.

Föreligger olägenhet i form av fukt- och mögelskada?

I ärendet är ostridigt att det har funnits en fukt- och mögelskada i den aktuella bostaden. Nämnden har därför tidigare förelagt föreningen att sanera fuktskador och mikrobiella skador samt att tillhandahålla Katja Kautto ett ersättningsboende under den tidsperiod då utredning och sanering pågår, fram till dess att en oberoende sakkunnig inom området lämnar ett skriftligt utlåtande om att det inte utgör någon risk för olägenhet för människors hälsa att vistas stadigvarande i bostaden, så att återflyttning kan ske.

HSB har anlåtats för att sanera skadan samt saneringsstädning och Humidus har genomfört fuktmätningar. Den 3 mars 2022 genomförde Humidus en fuktmätning som visade att fuktkritiska värden inte överskreds. I rapport den 10 mars 2022 drog HSB slutsatsen att

saneringen har haft önskad effekt och att ingen ytterligare sanering behövs då halten ligger inom ramen för godkända värden.

Föreningen har därefter inkommit med en skriftlig redovisning avseende de utförda åtgärderna. Redovisningen har utförts av Aquadematica. I likhet med nämnden finner länsstyrelsen inte skäl att ifrågasätta att Aquadematica är att anse som sakkunnig fackman. I redovisningen anges bl.a. följande. Orsaken till de höga fuktnivåerna vid den skadade motfyllda ytterväggen har klarlagts och åtgärdats så att detta inte uppstår igen. Orsaken till de noterade fuktskadorna bedöms vara felaktig anslutning av dagvatten till dräneringssystem tillsammans med brister i utförandet avseende anslutning betongelement mot betongplatta. En filmning av huset spillvattensystem under plattan har utförts i maj 2022. Filmningen visade att systemet var utan anmärkning, tätt utan läckage. Avfuktning har utförts och en verifierande mätning utförd av Humidus visar att fuktkritiska värden inte överskrids. Allt skadat material har tagits bort. Saneringsstädning har utförts enligt HSB:s protokoll. Utöver det bedöms samtliga rum vara ventilerade, friskluft tillförs i rum med högst krav på renhet och anordningar för överluft finns.

Katja Kautto har kompletterat sitt överklagande till länsstyrelsen med provanalyser från Eurofins. I analyserna har uppmätts halter av bl.a. enterokocker, E. coli-bakterier, endotoxiner, mögelsporer och asbest. I Folkhälsomyndighetens allmänna råd (FoHMFS 2014:14) anges bl.a. följande. I regel krävs en okulär besiktning av en byggnads skick för att ta ställning till om det föreligger olägenhet för människors hälsa. I många fall krävs också en mer ingående byggnadsteknisk undersökning. Provtagning kan vara ett komplement vid inspektioner och tekniska undersökningar av byggnaden. Ett ställningstagande i frågan om olägenhet för människors hälsa föreligger bör dock inte enbart grundas på underlaget från provtagningar och analyser av t.ex. luftburna mikroorganismer, sporer, flyktiga organiska ämnen eller glukos. – Länsstyrelsen finner att enbart provsvaren inte visar att en pågående fukt- och mögelskada föreligger. Enligt länsstyrelsens mening kan det inte heller uteslutas att eventuellt förhöjda, uppmätta halter härrör från den tidigare fuktskadan. Länsstyrelsen finner inte att det av provsvaren kan utläsas att det förekommer en pågående fukt- och mögelskada i bostaden.

Efter att ha tagit del av handlingarna i ärendet och beaktat vad som anförts av klaganden finner länsstyrelsen att inte annat framkommit i ärendet än att den fukt- och mögelskada som aktuell klagomålsanmälan avsett är åtgärdad och att tillfredsställande sanering av bostaden har utförts. Mot bakgrund av vad som anförts ovan bedömer länsstyrelsen att

någon olägenhet i miljöbalkens mening i form av fukt- och mögelskada inte föreligger. Länsstyrelsen avslår således överklagandet i denna del.

Upplysning

Länsstyrelsen finner här skäl att påminna om möjligheten att till nämnden inkomma med en ny klagomålsanmälan för det fall olägenhet i miljöbalkens mening på nytt uppstår i bostaden.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 2 kap. 3 § första stycket miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Av andra stycket framgår att dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken föreskrivs bland annat att kraven i 2 kap. 2–6 §§ miljöbalken gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Enligt 9 kap. 3 § miljöbalken avses med olägenhet för människors hälsa störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

Av 9 kap. 9 § miljöbalken framgår att bostäder och lokaler för allmänna ändamål ska brukas på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer och hållas fria från ohyra och andra skadedjur. Ägare eller nyttjanderättshavare till berörd egendom skall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att hindra uppkomsten av eller undanröja olägenheter för människors hälsa

Enligt 26 kap. 1 § miljöbalken ska tillsynen säkerställa syftet med miljöbalken och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken. Enligt bestämmelsen avses med tillsyn att tillsynsmyndigheten bl.a. efter anmälan i nödvändig utsträckning ska kontrollera att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av

miljöbalken följs samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Av förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45, del 1 s. 350-351 och del 2 s. 109) framgår vad gäller stadgandet i 9 kap. 3 § miljöbalken bl.a. följande. Med olägenhet avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. En störning bör vara av någon betydenhet och inte av helt tillfällig natur samt kunna vara skadlig i antingen fysiskt eller psykiskt hänseende på en människas hälsotillstånd. Även sådana störningar som i första hand påverkar välbefinnandet i inte ringa grad, t.ex. buller, lukt, kyla, drag, ohyra och andra skadedjur, omfattas. Med störningar som påverkar välbefinnandet avses störningar som inte är av sådan karaktär att de kan visas vara direkt hälsoskadliga men som ändå påtagligt inverkar på människors psykiska välbefinnande. En ringa störning är en sådan störningsnivå som bara påverkar någon enstaka person negativt, medan människor i allmänhet inte störs. Vid bedömningen av om en olägenhet i balkens mening föreligger bör hänsyn tas till personer som är något känsligare än normalt, t.ex. allergiker. En störning ska ha en viss varaktighet, antingen genom att den pågår under sammanhängande tid eller att den återkommer – regelbundet eller oregelbundet.

Av 33 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd framgår bl.a. att en bostad, i syfte att hindra uppkomst av olägenhet för människors hälsa särskilt ska ge betryggande skydd mot kyla och drag, ha tillfredsställande luftväxling genom anordning för ventilation eller på annat sätt samt hållas tillfredsställande uppvärmd.

Folkhälsomyndighetens allmänna råd (FoHMFS 2014:14) om fukt och mikroorganismer innehåller rekommendationer för tillämpningen av 9 kap. 3 § och 26 kap. 22 § miljöbalken vad gäller fukt och mikroorganismer inomhus i bl.a. bostäder. Vid bedömningen av om fukt och mikroorganismer i bostäder innebär olägenhet för människors hälsa bör tillsynsmyndigheten beakta bl.a. om

- det förekommer synlig mikrobiell växt och/eller mikrobiell lukt i bostadsrum eller lokaler för allmänna ändamål,
- mikroorganismer eller mikrobiell lukt befaras spridas från byggnadskonstruktionen eller från t.ex. källare, grund eller vind,

till bostadsrum eller andra rum där människor vistas stadigvarande,

- fuktskador inte åtgärdas och detta innebär en risk för att mikroorganismer kan växa till, och
- fuktskador har åtgärdats bristfälligt, t.ex. vid uttorkning och utbyte av mikrobiellt angripet material.

Bedömningen bör göras efter en sammanvägning av samtliga relevanta omständigheter, där hänsyn även bör tas till känsliga personer.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Anna-Mona Herrburth. I beslutet har även Anders Lindblom, chef för enheten för miljöanalys, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun,
miljo@botkyrka.se
Riksbyggen Brf Vårstahus nr 3, varstahus3@gmail.com

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 43147-2022.



Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

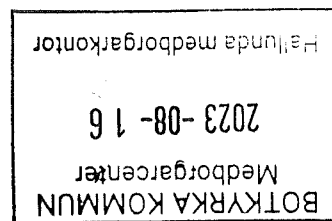
Mer information finns på www.domstol.se.



NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-08-16
meddelad i
Nacka

Mål nr M 3095-23



PARTER

Klagande
Vivi Anne Ekholm
Lilla Skogssjön 6
147 91 Grödinge

Motpart
Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun
147 85 Tumba

BOTKYRKA KOMMUN
SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

2023-08-16

Dnr:

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 5 april 2023 i ärende nr 505-48339-2022, se bilaga 1

SAKEN

Störning utanför verksamhetstider

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 825494

Postadress
Box 69
131 07 Nacka

Besöksadress
Sicklastråket 1

Telefon
08-561 656 40
E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se
www.nackatingsratt.domstol.se

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

MX Stockholm MCK bedriver motocrossverksamhet på fastigheten Stora Uringe 3:1 i Botkyrka kommun. I enlighet med ett kommunalt beslut begränsas verksamhetens tider.

Vivi Anne Ekholm lämnade in klagomål till Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun (nämnden) angående störande buller från verksamheten utanför verksamhetens tider. Det är klarlagt att motorbanan vid ett tillfälle har brukats utanför verksamhetens tider. Nämnden beslutade att lämna anmälan utan ytterligare åtgärd. Vivi Anne Ekholm överklagade beslutet. Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) avslog överklagandet.

YRKANDE M.M.

Vivi Anne Ekholm har nu överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat, som det får förstås, att mark-och miljödomstolen ska upphäva underinstansernas beslut och vidta åtgärder i enlighet med anmälan. Till stöd för överklagandet har Vivi Anne Ekholm anfört detsamma som i underinstanserna med i huvudsak följande tillägg.

Överträdelsen är ingen engångshändelse och överträdelserna är medvetet genomförda. Efter det att nämnden fattat beslut om att lämna Vivi Anne Ekholms anmälan utan åtgärd har det återigen vid ett antal tillfällen körts på motocrossbanan utanför verksamhetens tillåtna tider.

Vivi Anne Ekholm har inkommit med skriftligt material till stöd för överklagandet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen gör ingen annan bedömning än den som länsstyrelsen har gjort i det överklagade beslutet. Överklagandet ska därför avslås.

Mark- och miljödomstolen noterar att Vivi Anne Ekholm har inkommit med handlingar som påvisar störningar efter det att nämnden fattade sitt beslut. Dessa händelser har därför inte kunnat beaktas vid nämndens beslut eller de

överprövningar som skett av beslutet, bl.a. genom denna dom. Det står Vivi Anne Ekholm fritt att sammanställa information om samtliga störningar som inträffat efter nämndens beslut och sedan göra en ny anmälan till nämnden för en samlad prövning enligt 9 kap. 3 § miljöbalken.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-2)

Överklagande senast den 6 september 2023.

Magnus Hermansson

Tony Persson

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Magnus Hermansson, ordförande, och tekniska rådet Tony Persson. Föredragande har varit tingsnotarien Tanja Shokrai.



Vivi Anne Ekholm
lilla.skogssjon@gmail.com

NACKA TINGSRÄTT

INKOM: 2023-04-26
MÅLNR: M 3095-23
AKTBIL: 2

Överklagande av beslut att avsluta ärende gällande störning utanför verksamhetens tider utan ytterligare åtgärd, fastigheten Stora Uringe 3:1 i Botkyrka kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun (nämnden) beslutade den 25 augusti 2022, dnr. 2022-1113, delegationsbeslut § 2022-437, att lämna klagomål från Vivi Anne Ekholm – gällande störande buller från MX Stockholm MCK\Uringe motorcrossbana som uppkommit utanför verksamhetens tider – utan åtgärd.

Nämnden motiverade beslutet i huvudsak enligt följande. Vivi-Anne Ekholm inkom den 4 juli 2022 med ett klagomål angående störande buller söndagen den 3 juli 2022 mellan klockan 13.30 och 15.30 från MX Stockholm MCK\Uringe motorcrossbana (nedan kallat verksamheten). Enligt verksamhetens beslut skedde störningen utanför beslutade tider. Miljöenheten kontaktade verksamheten den 4 juli för att ge dem möjlighet att bemöta klagomålet. Den 13 juli 2022 inkom verksamheten med svar där de skriver att en medlem tagit sig in på banan med en nyckel som ej spärrats för tillgång under juli. Enligt verksamheten kände medlemmen inte till att anläggningen var stängd och att åkningen skedde utanför beslutade tider. De åtgärder som vidtagits är att låset har bytts ut samt att medlemmen har informerats om de godkända tiderna. Nämnden bedömer att störningen som uppkom den 3 juli 2022 berodde på brister i informationen till en medlem i verksamheten. Störningen är att betrakta som oavsiktlig och tillfällig och verksamheten har vidtagit tillräckliga åtgärder.

Vivi Anne Ekholm (ägare av fastigheten Iselsta 1:11) har överklagat nämndens beslut. Hon har anfört i huvudsak följande, i fråga om bullerstörning från verksamheten, till stöd för sin talan. År 2016 beslutade kommunen om utökade verksamhetstider på Uringe motorbana med försiktighetsmått, som bl.a. innebär att körning inte är

tillåten på söndagar sommartid samt att verksamheten ska vara stängt under juli månad. Närboende har vid flera tillfällen framfört klagomål på bullerstörningar från motorbanan till kommunen, men klagomålen har aldrig utretts utan kommun har hävdat att de inte är bullerstörda och hänvisat till Naturvårdsverkets riktlinjer för buller för motorbanor. Trots att kommunen aldrig besökt verksamheten och utövat tillsyn när det är aktiviteter/körning med hojar på motorbanan, så kan kommunen på rak arm säga att de inte är bullerstörda enligt miljöbalkens intentioner. När nu klubben kör på icke tillåtna tider, så måste det ändå innebära att de faktiskt är bullerstörda, då man inte förväntar sig något motorbuller från motorbanan på söndagar och ej heller under juli månad. MX Stockholm hävdar i sitt svar på klagomålet att de som körde inte hade någon kunskap av försiktighetsmåten trots att de hade egen nyckel till verksamheten. Har verksamhetsansvarig lämnat ut en nyckel så måste även den som är verksamhetsansvarig ta sitt fulla ansvar, när det blir fel. Dessutom var det två personer som körde och inte en, som klubben hävdar.

Motivering till beslutet

Det nu överklagade beslutet gäller störande buller som uppkommit utanför ordinarie verksamhetstider, vilket också är den enda frågan som länsstyrelsen kan ta ställning till i detta ärende. Beslutet gäller en klagomålsanmälan enligt miljöbalken. – Upplyningsvis finns ytterligare ett ärende hos länsstyrelsen gällande bullerstörningar generellt från samma verksamhet (dnr. 505-38228-2022). Länsstyrelsen har i beslut denna dag avslagit överklagandet i det ärendet.

Den aktuella verksamheten har prövats som en anmälningspliktig verksamhet och har bedömts kunna bedrivas under förutsättning att vissa beslutade försiktighetsmått följs. Försiktighetsmåten reglerar bl.a. bullernivåer och verksamhetstider.

Beslut om försiktighetsmått i fråga om anmälningspliktiga verksamheter får inte rättskraft på samma sätt som beslut om t.ex. tillstånd. Beslut avseende anmälningspliktiga verksamheter är att anse som tillsynsbeslut, varför 26 kap. miljöbalken är tillämpligt. Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken gäller följande. *En tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.*

I ärendet är det en specifik händelse som har anmälts och utretts av nämnden, där motorbanan inom verksamhetsområdet ostridigt har brukats utanför de tider som gäller enligt beslutade försiktighetsmått.

Frågan i ärendet är om nämnden borde ha ingripit med stöd av miljöbalkens bestämmelser med anledning av den aktuella incidenten.

För att det ska föreligga en skyldighet för en verksamhetsutövare att utföra åtgärder enligt miljöbalken avseende buller krävs att bullret utgör en olägenhet för människors hälsa i den mening som avses i 9 kap. 3 § miljöbalken. För att en störning ska betraktas som en olägenhet för människors hälsa enligt denna bestämmelse krävs att störningen är av betydelse och att den kan vara skadlig antingen i fysiskt eller psykiskt hänseende. Störningen ska vidare inte vara ringa eller helt tillfällig.

En verksamhetsutövare har enligt miljöbalken krav på att motverka olägenheter från verksamheten, och har därutöver bevisbördan för att kraven uppfylls (2 kap. 1 och 3 §§ miljöbalken).

Efter att ha tagit del av handlingarna i ärendet delar länsstyrelsen bedömningen att den aktuella störningen är att betrakta som en engångshändelse, och därmed av tillfällig art. Länsstyrelsen finner därför att störningen inte kan anses vara en olägenhet i miljöbalkens mening. Länsstyrelsen finner inte skäl att ifrågasätta verksamhetens uppgifter om åtgärder har vidtagits för att förhindra att liknande händelser återupprepas. Länsstyrelsen bedömer mot denna bakgrund att det även skulle vara alltför ingripande att besluta om åtgärder i nuläget. Skulle den nu aktuella typen av störning återkomma med en viss regelbundenhet har dock tillsynsmyndigheten att överväga vidtagandet av tillsynsåtgärder.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan har nämnden, enligt länsstyrelsens mening, haft fog för det nu aktuella beslutet. Överklagandet ska således avslås.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Av 2 kap. 1 § miljöbalken framgår bl.a. att vid frågor om tillsyn enligt miljöbalken är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas.

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I 9 kap. 3 § miljöbalken fastställs att begreppet olägenhet för människors hälsa innebär en störning som enligt medicinsk eller hygienisk

bedömning kan påverka hälsan menligt och inte är ringa eller helt tillfällig.

Av förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45, del 1 s. 350-351 och del 2 s. 109) framgår vad gäller stadgandet i 9 kap 3 § miljöbalken bl.a. följande. Med olägenhet avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. En störning bör vara av någon betydenhet och inte av helt tillfällig natur samt kunna vara skadlig i antingen fysiskt eller psykiskt hänseende på en människas hälsotillstånd. Även sådana störningar som i första hand påverkar välbefinnandet i inte ringa grad, t.ex. buller, lukt, kyla, drag, ohyra och andra skadedjur, omfattas.

Den verksamhet som bedrivs på motocrossbanan är anmälningspliktig enligt 30 kap. 3 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Enligt bestämmelsen gäller anmälningsplikt för permanent tävlings-, tränings- eller testbana för motorfordon.

Bedrivande av sådan verksamhet och ändringar av densamma, som har betydelse från störningssynpunkt, ska enligt 1 kap. 10 och 11 §§ miljöprövningsförordningen anmälas till tillsynsmyndighet.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Anna-Mona Herrburth.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun,
miljo@botkyrka.se

MX Stockholm MCK, info@uringe.se

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar Du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 48339-2022.



Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig; postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.



Betongprocess Sverige AB

ombud: advokaten Arvid Sundelin
arvid.sundelin@hellstrom.law.se

Angående ett överklagande av miljö- och hälsoskydds nämnds beslut om föreläggande enligt miljöbalken att vid vite avlägsna restbetong och redovisa uppgifter; fastigheten Vårsta 1:213 i Botkyrka kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet av miljö- och hälsoskydds nämndens beslut den 22 december 2022, § 64.

Tiden för att efterkomma föreläggandet i dess överklagade delar, dvs beslutspunkt 1, flyttas fram till 30 dagar efter det att beslutet vunnit laga kraft. Beslutspunkt 1 ändras även i övrigt så att de datum som där anges ersätts med 30 dagar efter det att beslutet vunnit laga kraft.

Beskrivning av ärendet

Det överklagade beslutet

Miljö- och hälsoskydds nämnden i Botkyrka kommun förelade genom beslut den 22 december 2022, § 64, Betongprocess Sverige AB (559166–8321), att:

1. Föra ut restbetong från verksamhetsområdet så att maximalt 8 000 ton återstår.

Med verksamhetsområdet avses ytor som Betongprocess AB nyttjar inom fastigheterna Vårsta 1:213, Tumba 8:344, Tumba 8:343, Tumba 8:341, Tumba 8:342, Tumba 8:340, Tumba 8:138 och Tumba 8:338.

Betongprocess AB ska vidare redovisa en beräkning som styrker att mängden krossad och okrossad betong som förvaras på området uppgår till maximalt 8 000 ton. Antaganden som används vid beräkningarna, exempelvis gällande betongens densitet, ska tydlig redovisas.

Redovisa ovanstående till miljö- och hälsoskydds nämnden senast 31 januari 2023. Fotografi ska bifogas som visar att massorna avlägsnats. Om massor överstigande 8 000 ton inte förts ut från området senast den

31 januari 2023 utgår vite om 300 000 kr.

2. Redovisa ett program för egenkontrollen av verksamheten.

3. Redovisa en beskrivning av hur dagvatten ska hanteras, så att det inte finns risk för påverkan på grundvattnet.

4. Skriftlig redovisning av beslutspunkt 2–3 ska inkomma till miljö- och hälsoskyddsnämnden senast den 31 januari 2023. Om uppgifterna inte redovisats senast detta datum utgår vite om 100 000 kr.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anförde till stöd för beslutet bl.a. följande.

Betongprocess Sverige AB bedriver miljöfarlig verksamhet i form av införsel och krossning av betong på fastigheten Vårsta 1:213. Den 11 maj 2020, § 45, fattade nämnden som svar på företagets anmälan ett beslut med försiktighetsmått. Av beslutet framgår att den mängd som får förvaras på området uppgår till maximalt 8 000 ton per tillfälle och maximalt 25 000 ton per år.

För att tillse att nämndens beslut från den 11 maj 2020, § 45, skulle efterlevas fattade nämnden beslut den 16 april 2021, § 2021-217, med krav gällande att minska mängden restbetong som förvarades på platsen samt att redovisa för tillsynen relevanta uppgifter. Företaget ombads även redovisa beräkningar som låg till grund för påståendet att 8 452 ton förvarades på området inklusive relevanta antaganden vid beräkningen såsom betongens densitet. Senast den 30 april 2021 skulle beräkningarna redovisats till nämnden. Av beslutet framgick även att nämnden, om inte korrekta och trovärdiga uppgifter redovisades, skulle kunna fatta beslut om inmätning av betonghögen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden konstaterar att överprövande instanser delar nämndens bedömning gällande kravet på bortforsling av massor samt att de uppgifter som efterfrågats är sådana som behövs för nämndens tillsyn av bolaget och dess verksamhet. Mark- och miljödomstolen skriver i sin dom M 5481-21, den 21 oktober 2021, att nämnden har fog för att begära in dessa uppgifter och att bolagets invändning att det rör sig om företagshemligheter inte ändrar domstolens bedömning.

Då varken miljö- och hälsoskyddsnämndens föreläggande från den 11 maj 2020, § 45, eller det uppföljande beslutet, § 2021-217, åtföljts anser nämnden att det är motiverat att förena aktuellt föreläggande med ett fast vite.

Till stöd för beslutet åberopades 2 kap 1-3 och 6-7 §§ samt 26 kap 9, 14 och 21 §§ miljöbalken (1998:808).

Överklagandet

Betongprocess Sverige AB har överklagat beslutet och yrkar att punkt 1 i beslutet ska upphävas alternativt att ärendet ska återförvisas till nämnden för ny handläggning.

Bolaget har till stöd för överklagandet i skrift daterad den 7 februari 2023 anfört bl.a. följande.

Betongprocess lämnade den 19 mars 2021 in en anmälan om att få hantera en utökad mängd betong på fastigheten. Handläggningen av denna anmälan har inte avslutats innan nämnden förelägger bolaget att föra bort betong från fastigheten. Det kan inte anses vara proportionerligt enligt 26 kap 9 § miljöbalken att förelägga bolaget att ta bort betongen innan anmälan om utökad lagringsvolym hanterats.

Vidare är den typ av verksamhet som bolaget bedriver inte anmälnings- eller tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251), eftersom det varken är avfall eller jungfruliga material som behandlas, utan en biprodukt. Det finns således inte heller något krav på anmälan eller tillstånd för att lagra biprodukten.

Betongprocess har genom beslut den 11 maj 2020, § 45 och § 46, erhållit tillstånd att bedriva verksamheten inom fastigheten Vårsta 1:213 enligt föreskrifter för Segersjö vattenskyddsområde samt ett beslut om försiktighetsmått för miljöfarlig verksamhet som båda gäller till den 30 juni 2023. Verksamheten omfattar mekanisk bearbetning, krossning och lagring av restbetong. Tillståndet föreskriver att maximalt 8 000 ton får lagras på fastigheten.

Betongprocess lämnade således den 19 mars 2021 in en anmälan om att få utöka sin verksamhet till att få lagra och hantera en större mängd betong. Anmälan avslogs av nämnden den 28 april 2021, delegationsbeslut § 2021-240. Nämndens beslut överklagades till länsstyrelsen, som återförvisade anmälan till nämnden för ny handläggning, ärende 505-36145-2021. Motivering till återförvisningen var att bolaget inte hade fått möjlighet att komplettera sin anmälan innan nämnden avslag anmälan. Nämnden har fortfarande inte gett Betongprocess möjlighet att komplettera anmälan trots återförvisning, i stället har Betongprocess förelagts att avlägsna den mängd restbetong som överskrider den mängd om 8 000 ton som anges i meddelade försiktighetsmått. Vid tiden för föreläggandet lagrades 8 452 ton på

fastigheten.

Bolaget lämnade in en anmälan om miljöfarlig verksamhet för krossning av betong även om det inte är fråga om en tillståndspliktig verksamhet, eftersom det var ett villkor för att få finansiering av verksamheten. Eftersom det inte föreligger någon anmälningsplikt för verksamheten kan det ifrågasättas om meddelade försiktighetsmått gäller för verksamheten, i vart fall att de ska vara så strikta att 452 ton är att anse som ett överskridande av försiktighetsmålet och att det ska krävas att den mängden tas bort från fastigheten. Någon vidare motivering till den begränsade mängden om 8 000 ton lagrat material anges inte i beslutet. Det ska även beaktas att den verksamhet som bedrivs av Betongindustri på samma fastighet, såvitt bolaget kan förstå, inte omfattas av någon anmälan eller tillstånd och inte har några försiktighetsmått som reglerar verksamheten. Den restbetong som bolaget hanterar i verksamheten kommer i sin helhet från Betongindustris verksamhet på samma fastighet.

Betongprocess bedriver verksamhet med biprodukt av restbetong. Processen går till så att bolaget mottar restbetong från en annan betongtillverkningsindustris verksamhet, lagrar, sorterar och mekaniskt bearbetar samt krossar restbetongen som sedan återvinns, för att till slut transporteras tillbaka till samma verksamhet som den uppkommit ur för att återanvändas i verksamhetens betongproduktion. Leverans och transport av den mekaniskt bearbetade krossade produkten sker vid samma tillfälle och med samma fordon. Mellanlagring av produkten sker således under kort tid. Verksamheten är en del i omställningen till en mer cirkulär ekonomi, eftersom biprodukten annars skulle deponeras.

Bolaget anser att det är oproportionerlig att utfärda ett föreläggande förenat med vite. 26 kap 9 § miljöbalken föreskriver att inte mer ingripande åtgärder får tillgripas än vad som behövs i det enskilda fallet. Med hänsyn till att bolaget redan för två år sen, innan kommunens första föreläggande om mängden betong meddelades, lämnade in en ansökan för att utöka mängden betong, att det är frågan om hantering av en biprodukt som inte utgör en miljöfarlig verksamhet och att det är restbetong som härrör från en verksamhet på samma fastighet som inte omfattas av några försiktighetsmått gällande mängden betong som får lagras på fastigheten kan det inte anses som proportionerligt att förelägga bolaget att ta bort betongen. Kommunens föreläggande måste därför anses mer ingripande än vad som kan anses vara nödvändigt i det aktuella fallet varför punkt 1 i föreläggandet ska upphävas.

Motivering

Bestämmelser

Av 26 kap 1 § miljöbalken framgår att tillsynsmyndigheternas tillsyn ska säkerställa syftet med balken och föreskrifter som har meddelats med stöd av denna. Tillsynsmyndigheten ska för detta ändamål på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.

I 26 kap 9 § miljöbalken anges bland annat att en tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska efterlevas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Beslut om förelägganden eller förbud får enligt 26 kap 14 § miljöbalken förenas med vite.

Bedömning

1. Betongprocess meddelades den 11 maj 2020, § 45, i beslut med anledning av en anmälan om krossning av betong på fastigheten Vårsta 1:213, bl.a. följande försiktighetsmått. Mängden betong som får krossas och förberedas för återanvändning i Betongindustri AB:s anläggningar uppgår till 25 000 ton per år. Den mängd material som får lagras på platsen får uppgå till maximalt 8 000 ton vid ett och samma tillfälle. Enbart ren restbetong från Betongindustri AB:s i Stockholm anläggningar får hanteras. Hantering av krossad betong får bedrivas fram till sista juni 2023, under förutsättning att detta beslut följs och inga övergripande förändringar för hela Kassmyra-området sker. Därefter ska ett nytt beslut fattas av miljö- och hälsoskyddsnämnden.

2. Det nu överklagade föreläggandet meddelat den 22 december 2022, § 64, anger i dess överklagade del (besluts punkt 1) att Betongprocess ska föra ut restbetong från verksamhetsområdet så att maximalt 8 000 ton återstår, dvs den mängd betong som verksamheten högst får förvara enligt beslutet om försiktighetsmått den 11 maj 2020, § 45. Länsstyrelsen uppfattar föreläggandet som ett tillsynsbeslut avseende efterlevnaden av beslutet om försiktighetsmått meddelat den 11 maj 2020.

3. Bolaget har till stöd för överklagandet anfört bl.a. att den verksamhet som bedömdes genom beslutet den 11 maj 2020, § 45, varken är anmälningspliktig eller tillståndspliktig utan avser en biprodukt.

Länsstyrelsen konstaterar emellertid att beslutet om försiktighetsmått den 11 maj 2020, § 45, med en högsta tillåtna lagringsvolym per tillfälle om 8 000 ton har vunnit laga kraft och gäller för bolaget; länsstyrelsen avskrev genom beslut den 1 februari 2021 (dnr 505-26170-2020) ett överklagande av bolaget av nämndens beslut den 11 maj 2020, § 45, sedan bolaget återkallat överklagandet. Att den betong som nu lagras skulle ha genomgått en annan slags process än vad nämnden bedömde vid tidpunkten för beslutet om försiktighetsmått har inte framkommit i ärendet. Vad som anförts om verksamhetens art medför sammanfattningsvis inte att beslutet om försiktighetsmått inte är gällande för bolaget utan får beaktas som en del i vad bolaget anför om att föreläggandet är oskäligt.

4. Beträffande skälighetsbedömningen har bolaget, utöver vad bolaget anför om verksamhetens art och att verksamheten har en liten miljöpåverkan, även anför att bolaget har gett in en anmälan om utökad hantering av krossning och lagring av betong samt att det inte kan anses vara proportionerligt att förelägga bolaget att ta bort betongen innan anmälan om den utökade lagringsvolymen hanterats. Bolaget har vidare, som länsstyrelsen uppfattar det, anför att det vid tidpunkten för när föreläggandet utfärdades förvarades 8 452 ton betong på fastigheten.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget redan genom nämndbeslut den 16 april 2021 förelades att bl.a. minska mängden lagrad betong till 8 000 ton. Beslutet överklagades emellertid inte av bolaget i den delen utan i den del det avsåg att redovisa mängden betong som förvarades i området och att redovisa de beräkningar som låg till grund för bolagets uppgift att 8 452 ton förvarades på platsen. Länsstyrelsen finner att mängden betong som förvaras på fastigheten rimligtvis bör förändras kontinuerligt. Mot den bakgrunden och då föreläggandet inte går ut på annat än att det fastställda försiktighetsmåttet om 8 000 ton ska innehållas finner länsstyrelsen att föreläggandet är rimligt. Även vitet får anses som rimligt då föreläggande tidigare utfärdats om samma sak. Att hantera mängden lagrad restbetong på det sätt som anges i det gällande beslutet om försiktighetsmått kan inte anses som oproportionerligt även med beaktande av vad bolaget anför om att bolaget gett in en ny anmälan till nämnden som avser bl.a. lagring av en större mängd betong. Ett godtagande av nämnden av den nya anmälan får beaktas av nämnden vid den fortsatta hanteringen av verkställigheten av detta beslut. Länsstyrelsen finner därmed att föreläggandet ska stå fast och överklagandet avslås. Vad bolaget anför föranleder inte länsstyrelsen att göra någon annan bedömning.

5. Tidpunkten för när föreläggandet ska ha efterkommit ska, i den del det överklagats och således beslutspunkt 1, flyttas fram till 30 dagar efter

det att beslutet vunnit laga kraft. För tydlighetens skull ska det anges att beslutspunkt 1 även i övrigt ändras så att de datum som där anges ersätts med 30 dagar efter det att beslutet vunnit laga kraft.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av länsassessorn Gunilla Nordbeck.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia:

miljo@botkyrka.se

Bilaga

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Ni kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 1524-2023.



**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Avdelning 5

DOM
2023-05-04
Meddelad i Stockholm

Mål nr
18757-22, 19126-22,
19606-22, 19930-22 och
20513-22

SÖKANDE

Miljö- och hälsoskyddsnamnden i Botkyrka kommun

MOTPART

Eldsberga Food AB (numera i konkurs), 559226-5820

SAKEN

Utdömmande av vite

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller Miljö- och hälsoskyddsnamnden i Botkyrka kommuns fem ansökningar och förpliktar Eldsberga Food AB att till staten utge vite om sammanlagt 25 000 kr.

YRKANDEN M.M.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun (nämnden) beslutade den 28 februari 2022 att förelägga Eldsberga Food AB (bolaget) att inkomma med en anmälan om registrering av bolagets livsmedelsverksamhet. Föreläggandet förenades med ett löpande vite om 5 000 kr per vecka. Föreläggandet delgavs bolaget den 7 april 2022. Beslutet överklagades inte och har fått laga kraft.

Nämnden ansöker, såvitt nu är i fråga, om utdömande av vite om totalt 25 000 kr för veckorna 37–41 år 2022. Som grund för ansökningarna för nämnden fram att bolaget enligt nämndens kontroller inte har följt föreläggandet att anmäla registrering av livsmedelsverksamhet.

Bolaget har delgetts samtliga ansökningar och förelagts att svara på dem, men har inte hörts av.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Utgångspunkter för prövningen**

Enligt 2 § lagen (1985:206) om viten (viteslagen) ska ett vitesföreläggande vara riktat till en eller flera namngivna fysiska eller juridiska personer (adressater). Om föreläggandet innebär en skyldighet för adressaten att vidta en viss åtgärd, ska det av föreläggandet framgå vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist åtgärden ska vidtas. Vite får inte föreläggas om adressaten kan antas sakna faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Vitet får enligt 4 § viteslagen vara löpande om det bedöms lämpligt med hänsyn till omständigheterna.

Ett vitesföreläggande måste vara tydligt och preciserat. Det innebär att föreläggandet måste formuleras så att den som det riktar sig till får helt klart för

sig vad som krävs för att det fastställda vitesbeloppet inte ska dömas ut (se t.ex. HFD 2020 ref. 28).

Om ändamålet med ett vite har förlorat sin betydelse ska det enligt 9 § viteslagen inte dömas ut. Regeln tar sikte på situationer när den föreskrivna prestationen av en eller annan anledning har blivit obehövlig. Bedömningen av frågan om ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse förutsätter ett noggrant beaktande av vitesföreläggandets funktion och omständigheterna i övrigt i det speciella fallet, varvid särskild hänsyn också måste tas till den allmänpreventiva effekten av viteshotet (se prop. 1984/85:96 s. 55).

Förvaltningsrättens bedömning

Föreläggandet

Förvaltningsrätten finner inledningsvis att nämndens beslut om vitesföreläggande uppfyller de formella kraven när det gäller adressat och angivande av tidsfrist. Beslutet är fattat med stöd av livsmedelslagen (2006:804) och EU-bestämmelser på livsmedelsområdet och är därmed lagligen grundat. Vidare får beslutet enligt 23 § livsmedelslagen förenas med vite.

Av utredningen framgår att beslutet har delgetts bolaget och att det inte har överklagats, vilket innebär att beslutet har fått laga kraft. Föreläggandet är enligt förvaltningsrättens mening även tillräckligt tydligt och preciserat för att bolaget ska kunna förstå vad som krävs för att det ska undgå att behöva betala vite. Det har inte kommit fram att bolaget har kunnat antas sakna faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Mot denna bakgrund finner förvaltningsrätten att nämndens beslut kan läggas till grund för prövningen av om vite ska dömas ut.

Underlåtit att följa föreläggandet

Nästa fråga blir om bolaget har underlåtit att följa föreläggandet på sådant sätt att det finns grund för att döma ut vite.

Nämnden har för varje vecka som ansökningarna avser gjort kontroller av om bolaget har följt föreläggandet. Resultaten av dessa kontroller har redovisats i kontrollrapporter som har bifogats ansökningarna. Vid varje kontrolltillfälle har nämnden konstaterat att bolaget inte har kommit in med någon anmälan om registrering av livsmedelsverksamhet. Förvaltningsrätten bedömer att nämnden genom detta har visat att bolaget inte har efterlevt föreläggandet vid dessa kontrolltillfällen. Förvaltningsrätten finner alltså att bolaget har underlåtit att följa föreläggandet för de fem veckor som de aktuella ansökningarna avser.

Frågan om ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse

Förvaltningsrätten har därefter att ta ställning till frågan om ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse. Om så är fallet ska vitet inte dömas ut.

Under målens handläggning i förvaltningsrätten har det framkommit att konkurs av bolaget har inletts den 18 oktober 2022. Konkursen inte är avslutad. Förvaltningsrätten anser i förevarande fall att den omständigheten att konkurs av bolaget har inletts inte medför att ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse. Detta med hänsyn till den samlade bedömningen av förhållandena i de aktuella målen. Förvaltningsrätten finner således att det inte står klart att ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse. Vid denna bedömning har förvaltningsrätten särskilt beaktat vitets allmänpreventiva funktion.

Vitesbeloppens storlek

Nämndens beslut har förenats med ett löpande vite om 5 000 kr för varje vecka som beslutet inte följs. Förvaltningsrätten bedömer med hänsyn till omständigheterna att löpande vite är lämpligt. Bolaget har i nu aktuella mål inte invänt mot beloppets storlek eller fört fram några omständigheter till grund för jämkning. Förvaltningsrätten bedömer att det saknas särskilda skäl för jämkning.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten anser att bolaget underlåtit att följa föreläggandet. Bolaget har inte saknat möjlighet att efterkomma föreläggandet och ändamålet med vitet har inte förfallit. Några särskilda skäl att jämka vitet har inte framkommit. Nämndens ansökningar ska därför bifallas och bolaget ska förpliktigas att till staten utge vite om sammanlagt 25 000 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (FR-03).

Cecilia Mauritzon
Chefsrådman

Nämndemännen Mats Cronhamn, Kerstin Malmberg Jarnstedt och Kim Solman har också deltagit i avgörandet.

Förvaltningsrättsnotarien Alexander Göthlund Issjö har varit föredragande.



Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.



Referens

Emmy Benedicto
emmy.benedicto@botkyrka.se

Mottagare

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Delegationsbeslut 2023-09-18

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tagit del av delegationsbesluten.

Sammanfattning

Följande delegationsbeslut har anmälts till nämnden:

Delegationsrapport 230731-230829

Beslut gällande ansökan om tillfälligt serveringstillstånd i slutet sällskap

Avslag på ansökan om tillfälligt serveringstillstånd i slutet sällskap

Tillfälligt serveringstillstånd i slutet sällskap

Delegationsrapport 230731-230829

ÄrendeNr	Anläggning/Fastighet	ÄrendeRubrik	BeslutsDatum	DelegationsNr
2023-2215	Restaurang Besetka AB, Porfyren Norra 1, Livsmedelsanläggning	Registrering av livsmedelsanläggning - Restaurang Besetka AB	2023-07-31	2023-380
2023-1818	Näs 1:54	Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Enskild avloppsanläggning på fastigheten - Näs 1:54, Skomakarbacken 4	2023-07-31	2023-381
2022-1823	Najar Entreprenad AB \ Mr Sandwich Café, Byatomten 2, Livsmedelsanläggning	Sanktionsavgift livsmedel - Najar Entreprenad AB \ Mr Sandwich Café	2023-08-02	2023-382
2023-7	Mackrogreen AB \ Fittja Supermarket, Forbonden 5, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Mackrogreen AB \ Fittja Supermarket	2023-08-02	2023-383
2023-1922	Grillspaden AB \ McDonald's Hallunda, Eriksberg 2:119, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Grillspaden AB \ McDonald's Hallunda	2023-08-02	2023-384
2023-2088	Restaurang AB TE-BE \ Tjuren Bravo, Kornet 15, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Restaurang AB TE-BE \ Tjuren Bravo	2023-08-02	2023-385
2023-2237	Tryffelkranen AB, Eldtomta 4:1, Livsmedelsanläggning	Registrering av livsmedelsanläggning - Tryffelkranen AB	2023-08-08	2023-386
2023-1940	Madagasikara deli och hantverk, Stenbron 1, Livsmedelsanläggning	Registrering av livsmedelsanläggning - Madagasikara deli och hantverk	2023-08-09	2023-387
2023-1895	Handelsboden 1	Registrering av livsmedelsanläggning - Pressbyrån {4705815} Handelsboden 1, Önnemovägen 95, Tullinge	2023-08-09	2023-388
2023-2016	Allégården vård- och omsorgsboende, Björnen 16, Livsmedelsanläggning	Registrering av livsmedelsanläggning - Allégården äldreboende	2023-08-09	2023-389
2023-1736	Tumba 8:344	Händelsestyrd tillsyn - Miljöskydd 2023 - Lagring av farligt avfall - Liljestrands Entreprenad	2023-08-14	2023-390
2023-2091	Brunna dagliga verksamhet (LSS), Brunnaskolan 1, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Brunna dagliga verksamhet (LSS)	2023-08-14	2023-391
2023-1829	Restaurang Fågelviken AB \ Fågelviken, Fågelvik 1, Livsmedelsanläggning	Sanktionsavgift livsmedel - Restaurang Fågelviken AB \ Fågelviken	2023-08-16	2023-392
2023-1810	Pizzeria Buenavento Handelsbolag \ Pizzeria Benevento, Delfinen 1, Livsmedelsanläggning	Sanktionsavgift livsmedel - Pizzeria Buenavento Handelsbolag \ Pizzeria Benevento	2023-08-16	2023-393
2023-2060	Uringe Båtmanstorp 1:2, Uringe Båtmanstorp 1:2, Miljöfarlig verksamhet	Planerad tillsyn - Miljöskydd 2023 - Stall Uringe Båtmanstorp	2023-08-16	2023-394

ÄrendeNr	Anläggning/Fastighet	ÄrendeRubrik	BeslutsDatum	DelegationsNr
2023-1769	Norråga 2:11 (3), Norråga 2:11, Miljöfarlig verksamhet	Planerad tillsyn - Miljöskydd 2023 - Stall Norråga By 26, Norråga 2:11	2023-08-16	2023-395
2023-2172	Café Nydal AB \ Pizzeria Lilla Picasso, Porfyren Norra 1, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Café Nydal AB \ Pizzeria Lilla Picasso	2023-08-16	2023-396
2023-2229	Africa Afro Cosmetic & Frisör , Kornet 11, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Africa Afro Cosmetic & Frisör	2023-08-16	2023-397
2023-7	Mackrogreen AB \ Fittja Supermarket, Forbonden 5, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Mackrogreen AB \ Fittja Supermarket	2023-08-16	2023-398
2023-1652	Quickers Fittja AB / Quickers Fittja T-bana, Fittja 17:22, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Quickers Fittja AB\Quickers Fittja T-bana	2023-08-17	2023-399
2023-2218	Skälby 1:1	Händelsestyrd tillsyn - Miljöskydd 2023 - Massor på fastighet Skälby 1:1	2023-08-17	2023-400
2023-2208	Råby 1:52	Ansökan om dispens från renhållningsordningen - Uppehåll i avfallshämtning - Råby 1:52, Råbyvägen 8	2023-08-18	2023-401
2023-2065	OK Detaljhandel AB \ OKQ8 Fittja, Högtomta 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - OK Detaljhandel AB / OKQ8 Fittja	2023-08-21	2023-402
2023-1128	Alby godis&tobak HB, Byatomten 2, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Alby godis & tobak HB	2023-08-22	2023-404
2023-1145	Irems Food AB \ Alby Matcenter, Byatomten 2, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Irems Food Ab / Alby Matcenter	2023-08-22	2023-405
2023-1624	RGM Försäljning AB \ Direkten Hallunda, Kornet 15, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - RGM Försäljning AB \ Direkten Hallunda	2023-08-22	2023-406
2023-1155	Alejandra Stringfors Altamirano \ Norsborg tobak, Mimer 3, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Alejandra Stringfors Altamirano \ Norsborg tobak	2023-08-22	2023-407
2023-1118	Cedars Group AB \ Handlar'n, Tullinge 19:284, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Cedars Group AB / Handlar'n	2023-08-22	2023-408
2023-1109	Tumba Spel & Tobak HB, Tumba Centrum 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Tumba Spel & Tobak HB	2023-08-22	2023-409

ÄrendeNr	Anläggning/Fastighet	ÄrendeRubrik	BeslutsDatum	DelegationsNr
2023-1073	Vretena Matcenter AB \ Tempo Tumba Tuna, Kyrkoherden 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Vretena Matcenter AB \ Tempo Tumba Tuna	2023-08-22	2023-410
2023-1683	Per Walander (stall, Byrsta Kvarn), Byrsta Kvarn 1:6, Miljöfarlig verksamhet	Planerad tillsyn - Miljöskydd 2023 - Per Walander stall (Byrsta)	2023-08-22	2023-411
2023-1087	Södra Snus Center AB, Yrkesskolan 6, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Södra Snus Center AB	2023-08-22	2023-412
2023-1165	Alhages Livs, Kvarnhagen 119, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Alhages Livs	2023-08-23	2023-413
2023-1116	Alby Bilecen Kiosk Handelsbolag, Byamannen 2, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Alby Bilecen Kiosk Handelsbolag	2023-08-23	2023-414
2023-1128	Alby godis&tobak HB, Byatomten 2, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Alby godis & tobak HB	2023-08-23	2023-415
2023-1154	Alby träffen AB, Byatomten 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Alby Träffen AB	2023-08-23	2023-416
2023-2347	Lillans Group AB \ Lilla affären, Albyberget 5, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Lillans Group AB \ Lilla affären	2023-08-23	2023-417
2023-1152	Raymond's Tobak & Spel HB \ Direkten Alby, Byatomten 2, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Raymond's Tobak & Spel HB \ Direkten Alby	2023-08-23	2023-418
2023-1127	Özbek & Co AB \ Alby Kiosk, Byatomten 2, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Özbek & Co Ab / Alby Kiosk	2023-08-23	2023-419
2023-2130	Näs 3:10	Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Enskild avloppsanläggning på fastigheten - Näs 3:10	2023-08-23	2023-420
2023-218	Lani Invest AB \ ICA Maxi Botkyrka, Kumla Gård 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Lani Invest AB \ ICA Maxi Botkyrka	2023-08-23	2023-421
2023-1114	Ammar Al-Khazaali \ Basba Livs, Forbonden 3, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Ammar Al-Khazaali \ Basba Livs	2023-08-23	2023-422
2023-1111	Artinsgruppen AB \ Godis & Videohörnet, Forbonden 9, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Artinsgruppen AB \ Godis & Videohörnet	2023-08-23	2023-423

ÄrendeNr	Anläggning/Fastighet	ÄrendeRubrik	BeslutsDatum	DelegationsNr
2023-1104	Willy:s AB \ Willy:s Botkyrka handel, Tegelbruket 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Willy:s AB \ Willy:s Botkyrka handel	2023-08-23	2023-424
2023-1153	Alessia tobak \ Myway tobak Hallunda, Kornet 15, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Alessia tobak \ Myway tobak Hallunda	2023-08-23	2023-425
2023-1638	EMC Convenience AB \ Pressbyrån Hallunda {4508647}, Kornet 15, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - EMC Convenience AB \ Pressbyrån Hallunda {4508647}	2023-08-23	2023-426
2023-1629	Hallunda Snabb Köp, Hallunda 4:34, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Hallunda Snabb Köp	2023-08-23	2023-427
2023-1625	Lidl Sverige KB \ Lidl Hallunda, Kornet 15, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Lidl Sverige KB \ Lidl Hallunda	2023-08-23	2023-428
2023-1633	MFB Hallunda AB \ Supergrossen Hallunda, Kornet 15, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - MFB Hallunda AB \ Supergrossen Hallunda	2023-08-23	2023-429
2023-1624	RGM Försäljning AB \ Direkten Hallunda, Kornet 15, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - RGM Försäljning AB \ Direkten Hallunda	2023-08-23	2023-430
2022-862	Byatomten 4	Anmälan av sanering av PCB - på fastigheten Byatomten 4	2023-08-23	2023-431
2023-1155	Alejandra Stringfors Altamirano \ Norsborg tobak, Mimer 3, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Alejandra Stringfors Altamirano \ Norsborg tobak	2023-08-23	2023-432
2023-1164	Daniel Tobaksaffär HB \ Myway Norsborg, Hallunda 4:34, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Daniel Tobaksaffär HB \ Myway Norsborg	2023-08-23	2023-433
2023-1148	Noyans Livs HB, Idun 10, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Noyans Livs HB	2023-08-23	2023-434
2023-1627	Shamoun Retail AB \ Ploq, Eriksberg 2:119, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Shamoun Retail AB \ Ploq	2023-08-23	2023-435
2023-1634	78243 Mari AB \ Ploq, Skjutshället 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - 78243 Mari AB \ Ploq	2023-08-23	2023-436

ÄrendeNr	Anläggning/Fastighet	ÄrendeRubrik	BeslutsDatum	DelegationsNr
2023-192	Alltomera AB / Tullinge spel & Tobak , Slätten 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Alltomera AB / Tullinge spel & Tobak	2023-08-23	2023-437
2023-2315	Förskolan Vinterskogen, Ensta 1:188, Livsmedelsanläggning	Registrering av livsmedelsanläggning - Förskolan Vinterskogen	2023-08-23	2023-438
2023-1118	Cedars Group AB \ Handlar'n, Tullinge 19:284, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Cedars Group AB / Handlar'n	2023-08-23	2023-439
2023-194	Marcus & Martin Servicehandel AB \ Pressbyrå Tullinge station, Tullinge 19:277, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Marcus & Martin Servicehandel AB / Pressbyrå Tullinge station	2023-08-23	2023-440
2023-266	Närbutiken i Tullinge AB \ ICA Nära Riksten, Flottiljen 25, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Närbutiken i Tullinge AB \ ICA Nära Riksten	2023-08-23	2023-441
2023-293	Sabis AB \ Hemköp Tullinge, Slätten 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Sabis AB \ Hemköp Tullinge	2023-08-23	2023-442
2023-1084	Circle K Detaljist AB \ Circle K Tumba, Kidet 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Circle K Detaljist AB \ Circle K Tumba	2023-08-23	2023-443
2023-263	Coop Butiker & Stormarknader AB \ Stora Coop Tumba, Bryggaren 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Coop Butiker & Stormarknader AB \ Stora Coop Tumba	2023-08-23	2023-444
2023-2042	OK Detaljhandel AB \ OKQ8 Fittja, Högtomta 1, Hälsoskyddsverksamhet	Anmälan om ändring av tobakstillstånd - OK Detaljhandel AB (Fittja)	2023-08-23	2023-445
2023-2139	OK Detaljhandel AB \ OKQ8 Tumba, Haren 24, Hälsoskyddsverksamhet	Anmälan om ändring av tobakstillstånd - OK Detaljhandel AB (Tumba)	2023-08-23	2023-446
2023-1985	Al Arez AB \ Matköp Storvreten, Lerskiffern 2, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Al Arez AB \ Matköp Storvreten	2023-08-23	2023-447
2023-1112	Hasse & Pankis AB \ Pressbyrå Tumba, Tumba Centrum 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Hasse & Pankis AB \ Pressbyrå Tumba	2023-08-23	2023-448
2023-1102	Knutsholmen AB \ ICA Kvantum Tumba, Tumba Centrum 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Knutsholmen AB \ ICA Kvantum Tumba	2023-08-23	2023-449

ÄrendeNr	Anläggning/Fastighet	ÄrendeRubrik	BeslutsDatum	DelegationsNr
2023-1087	Södra Snus Center AB, Yrkesskolan 6, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Södra Snus Center AB	2023-08-23	2023-450
2023-178	Tullinge 21:484	Händelsestyrd tillsyn - Miljöskydd 2023 - Avfallshantering på fastigheten Tullinge 21:484	2023-08-24	2023-451
2022-1800	Östra Bröta 4:25	Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Enskild avloppsanläggning på fastigheten - Östra Bröta 4:25, Rådalavägen 2	2023-08-24	2023-452
2023-1894	Freinetskolan Kastanjen Ekonomisk förening, Slagsta Gård 26, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Freinetskolan Kastanjen Ekonomisk förening	2023-08-25	2023-453
2023-2183	OK Detaljhandel AB \ OKQ8 Tumba, Haren 24, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - OK Detaljhandel AB \ OKQ8 Tumba	2023-08-25	2023-454
2023-1720	GR Gourmeterie AB \ Greek Gourmeterie, Kornet 15, Livsmedelsanläggning	Klagomål livsmedel - Hantering - GR Gourmeterie AB \ Greek Gourmeterie	2023-08-25	2023-455
2023-1792	GR Gourmeterie AB \ Greek Gourmeterie, Kornet 15, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - GR Gourmeterie AB \ Greek Gourmeterie	2023-08-28	2023-456
2023-2182	Happy Golfer AB \ Happy Golfer Stockholm, Skälby 1:1, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Happy Golfer AB \ Happy Golfer Stockholm	2023-08-29	2023-457
2023-1627	Shamoun Retail AB \ Ploq, Eriksberg 2:119, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Shamoun Retail AB \ Ploq	2023-08-29	2023-458
2023-1103	SGC Sweden AB \ Nära Dej Uttran, Lindhov 15:25, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - SGC Sweden AB \ Nära Dej Uttran	2023-08-29	2023-459
2023-1109	Tumba Spel & Tobak HB, Tumba Centrum 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Tumba Spel & Tobak HB	2023-08-29	2023-460
2023-220	Willy:s AB \ Willy:s Tumba, Yrkesskolan 6, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Willy:s AB \ Willy:s Tumba	2023-08-29	2023-461
2023-2209	Tumba Substore AB \ Subway Tumba, Tumba Centrum 1, Livsmedelsanläggning	Planerad tillsyn - Livsmedel 2023 - Tumba Substore AB \ Subway Tumba	2023-08-29	2023-462
2023-1168	Ström 1:1	Miljörapport - 2022 - Kagghamra Hamn och Entreprenad AB, Ström 1:1	2023-08-29	2023-463
2023-1073	Vretena Matcenter AB \ Tempo Tumba Tuna, Kyrkoherden 1, Hälsoskyddsverksamhet	Planerad tillsyn - Tobak, e-cigg, påfyllnadsb, tobaksfria nikotinprodukter 2023 - Vretena Matcenter AB \ Tempo Tumba Tuna	2023-08-29	2023-464